

Isten fiainak gazdagsága

Ismét egy provokáló téma: a keresztyén ember pénzhez, anyagiakhoz való viszonya. Miért tűnik úgy, mintha a keresztyénnek szégyellnie kellene, hogy van pénze?

5. oldal

Az egyházfegyelem kérdése

Mit jelent az, hogy egyházfegyelem? Kit fegyelmeznek kik? Kinek van joga fegyelmezni? És egyáltalán milyen eszközökkel lehet az egyházban fegyelmezni?

6. oldal

Úrvacsora lukulluszi módra?

A korinthusiakhoz címzett első levél 11. fejezetében Pál apostol leír egy talányos mondatot, melyet a teológusok „az írásmagyarázók keresztyének” tartanak.

10. oldal

HARANGSZÓ

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA • 2018. AUGUSZTUS • 29. évf. 15-16. szám • Ára 3 lej

Tized, amit Istennek adunk

Egyszer egy szegény ember Istenhez kiáltott az ő nyomorúságában. Mindent megpróbált már, hogy valamit javítson a családjá életén, de nem sikerült semmi, maradt a nagy szegénység és nyomorúság. Végül, mikor már minden ötletből kifogyott, Istenhez fordult segítségül. Isten nem sértődött meg, hogy utolsónak maradt és válaszolt a könyörgésre. Adott tíz gyönyörű almát a szegény embernek, és azt mondta neki: – Itt van tíz alma. Három almát egyetek meg a családdal, három almát adj el a piacon és vegyél rajta búzát, hogy vetni tudjál, három almát cserélj el a szabóval és a vargával ruhára és cipőre. A tizedik almát viszont add vissza nekem hálaból, és vidd el és tedd le a templom ajtajába. Úgy is tett a szegény ember, ahogy Isten

mondta neki. Jól is laktak, lett búza is vetésre, és lett ruha is meg cipő a családnak. Maradt a tizedik alma. Nézte-nézte a már nem is anyyira szegény ember az almát. Örült, hogy helyre jött az élete, de a tizedik alma nagyon szép volt és kívánatos az evésre. Beleharapott és lassan megette az almát. Nem tűnt olyan édesnek, mint a többi, de legalább nem vész kárba a templomajtóban – gondolta a már nem is olyan szegény ember. Ám csak nem hagyta nyugodni a lelkiismerete, ezért fogta az alma csutkáját és letette a templom ajtajába. Este a templom felé igyekezett egy koldus, aki szintén Istenhez fohászolt a nyomorúságában, és Isten kijelentette neki, hogy menjen a templomhoz, mert az ajtajában egy gyönyörű almát fog találni...

Tégy új kenyeret a hála kenyereinek asztalára

A Tóra 613 törvényének és rendelkezésének egyike a szent kenyerek asztalának elkészítésére vonatkozik, amelyet a Kijelentés Sátrában, a szentek szentjében, a kárpit előtt kellett elhelyezni. Erre az asztalra kellett minden héten 12 frissen sült kenyeret tenni, Izráel törzseinek száma szerint.

Mély és fontos értelme van ennek a rendelkezésnek! Az ember szíve mindig a kérés felé fordul, a kenyeret mi mindig kérjük Istentől, állandóan vágyakozunk a kenyér után. A Jézus Urunktól tanult imádság számunkra talán legfontosabb kérése is a kenyérhez kapcsolódik: „a mi mindennapi kenyérünket add meg nekünk ma!” Ha a kenyérről van szó, akkor Isten színe előtt szinte mindig csak egy dolog jön számításba: a kérés. Urunk, Istenünk, adj nekünk kenyeret!

A szent kenyerek asztalának törvénye viszont azt parancsolja, hogy az ember vigyen kenyeret Istennek: „Tégy elem az asztalra mindenkor szent kenyeret!”. A hála kenyereit kéri itt Isten az ő gyermekeitől! 2. oldal

A német református lelkész, aki elsőként küzdött a boszorkányüldözés ellen

Anton Praetorius (1560-1613), az emberi jogok előharcosának is tekinthető! Az általános, egyetemes emberi jogok 16-17. századi előharcosaként őrzi a történelmi emlékezet – már ahol ez jól működik, a lippei református lelkész nevét. 4. oldal

www.facebook.com/harangszo

Tégy új kenyeret a hála kenyereinek asztalára

„Azután készíts egy két könyök hosszú, egy könyök széles és másfél könyök magas asztalt akáciafából! Vond be színarannyal, és készíts rá körös-körül aranszegélyt! Készíts rá körös-körül egytenyényi keretet, a keretere pedig készíts körös-körül aranszegélyt! Készíts hozzá négy aranykarikát, és erősítsd a karikákat a négy láb négy felső végére. A rúdtartó karikák a keretnél legyenek, hogy hordozható legyen az asztal. A rudakat akáciafából készítsd, és vond be arannyal: azokon hordozzák az asztalt! Készíts hozzá tálakat, serpenyőket, korsókat és kelyheket, amelyekkel majd az italáldozatot bemutatják! Színaranyból készítsd azokat! Tégy elem az asztalra mindenkor szent kenyeret!” (2Móz 25,23-30)

Hát igényli a mi Istenünk a kenyeret? Igen, a mi Urunk vágyván vágyakozik az Ő gyermekeinek hála kenyerei után, egy asztalhoz akar ülni az emberrel. Jézus Krisztus nem egyszer kereste az Ő tanítványain a kenyeret: „Van itt valami ennivalótok?” (Lk 24,41) A Jelenések könyvében olvassuk: „Íme, az ajtó előtt állok, és zörgetek: ha valaki meghallja a hangomat, és kinyitja az ajtót, bemegyek ahhoz, és velem vacsorálok, ő pedig énvelem.” (Jel 3,20)

A Tóra 613 törvényének és rendelkezéseinek egyike a szent kenyerek asztalának elkészítésére vonatkozik, amelyet a Kijelentés Sátrában, a szentek szentjében, a kárpit előtt kellett elhelyezni. Erre az asztalra kellett minden héten 12 frissen sült kenyeret tenni, Izráel törzseinek száma szerint.

Mély és fontos értelme van ennek a rendelkezésnek! Az ember szíve mindig a kérés felé fordul, a kenyeret mi mindig kérjük Istentől, állandóan vágyakozunk a kenyér után. A Jézus Urunktól tanult imádság számunkra talán legfontosabb kérése is a kenyérhez kapcsolódik: „a mi mindennapi kenyérünket add meg nekünk ma!” Ha a kenyérről van szó, akkor Isten színe előtt szinte mindig csak egy dolog jön számításba: a kérés. Urunk, Istenünk, adj nekünk kenyeret!

A szent kenyerek asztalának törvénye viszont azt parancsolja, hogy az ember vigyen kenyeret Istennek: „Tégy elem az asztalra mindenkor szent kenyeret!” A hála kenyereit kéri itt Isten az ő gyermekeitől!

Isten kirendeli a kenyeret nem csak a jóknak, az övéinek, de a gonoszoknak is. Kap-e hálát ezért? Megköszöni-e az ember a kenyeret Istennek? Mert elkérni soha nem felejtjük el a mindennapi kenyeret, de vajon a hála kenyereit elvisszük-e Isten színe elé?

ADJ ISTENNEK KENYERET!

A kenyérre soha nem úgy gondolunk, mint amit adnunk kellene. A kenyér számunkra mindig a kérés tárgya, és valahogy meg is erősít ebben bennünket az Úr imádsága: a mi mindennapi kenyérünket add meg nekünk ma.

Valóban, a kenyeret, az áldást el kell kérnünk Istentől, de vajon nem kell-e nekünk is adnunk kenyeret? Helyes-e az, hogy mindig csak kérjük a kenyeret, de a legritkább esetben adjuk. Ha pedig talán adjuk is, azt mindig ember felé tesszük, a nélkülözőnek, az éhezőnek adunk kenyeret. Az ige itt viszont egy teljesen más szempontot vet fel: Istennek adni kenyeret!

Nem mintha Istennek kenyérre lenne szüksége, de sokkal inkább a hálának arra az érzésére, ami minduntalan eltűnik a szívünkben, amikor a kenyérre tekintünk. Ez a törvény azért adatott az Ószövetség gyermekeinek, hogy a kenyérhez újra visszakapcsolja a hálát. Ezt pedig jó, ha mi, az Újszövetség gyermekei is megtanuljuk!

A hála kenyereit csak az adhatja Istennek, akit

betölt az Isten szeretete, irgalma és kegyelme iránti hála. Aki érzi, hogy mennyi szeretetet kapott Istentől. Milyen sokszor olvassuk az evangéliumokban, hogy a vámszedők, a paráznák és a bűnösök, akiknek Jézus Krisztus

megbocsátotta az ő bűneiket, meghívták Jézust az ő asztalukhoz. Kenyeret adtak neki!

Sokan megbotránkoztak azon, hogy Jézus a bűnösökkel eszik egy asztalnál, és nem látták, nem értették, hogy a megváltott élet egy örvendező, hálaadó élet, amelyik behívja Jézust és a hála kenyereivel vendégeli meg Őt.

Hát igényli a mi Istenünk a kenyeret? Igen, a mi Urunk vágyván vágyakozik az Ő gyermekeinek hála kenyerei után, egy asztalhoz akar ülni az emberrel. Jézus Krisztus nem egyszer kereste az Ő tanítványain a kenyeret: „Van itt valami ennivalótok?” (Lk 24,41) A Jelenések könyvében olvassuk ezt a gyönyörű ígéretet: „Íme, az ajtó előtt állok, és zörgetek: ha valaki meghallja a hangomat, és kinyitja az ajtót, bemegyek ahhoz, és velem vacsorálok, ő pedig énvelem.” (Jel 3,20)

A hála kenyereit keresi a mi Urunk a te életedben is. Kérni kenyeret mindannyian tudunk, de vajon ott vannak-e Isten színe előtt életednek hála kenyerei? Ahol van bűnismert, ott van bűnbánat is, ahol van bűnbánat, ott van kegyelem és bűnbocsánat, ahol pedig kiárad a kegyelem, ott hálás szívnek is lennie kell. Erre figyelmeztet Isten a Tórában ebben a rendelkezésében. Hát kell figyelmeztetni az embert a hálára? Kell, bizony kell!

KÉSZÍTS ASZTALT

A rendelkezés pontosan megszabja, hogy milyen kell legyen az az asztal, amelyikre a hála kenyerei felkerülnek. Mert nem csak oda dobjuk Isten elé ezeket a kenyereket! Ebben is milyen figyelmes a mi Urunk! Tudja, hogy ha valamit, akkor a hálát hajlamosak vagyunk

könnyen venni, elkapkodni, arról megfeledezni. A rendelkezés ezért kiterjed a kenyerek Isten elé helyezésének a módjára is.

„Két könyök hosszú, egy könyök széles és másfél könyök magas asztal” – olvassuk a rendelkezésben. Hát, ez nem valami nagy asztal. Sokkal inkább asztalka, de semmiképpen nem egy nagy, ünnepi, családi asztal. Még csak nem is egy templomi Úrasztala. Pedig sokkal inkább el tudnánk képzelni a Szentélyben egy gyönyörűen megterített, hatalmas ünnepi asztalt, mint egy ilyen kis asztalkát. Csakhogy Isten nem egy ünnepi asztalt keres, hanem valami mást: a személyes asztalközösséget.

A törvényben leírt asztal nem nagy, éppen kétszemélyes. Két személy elfér mellette, de több nem. Figyelmeztetés van ebben is: a hála legyen személyes, legyen az Istennel való személyes találkozás alkalma. Milyen könnyen el tudunk rejtőzni a tömegben, a közösségben, a gyülekezetben! Ahogy bűnbánatunk is csak személyes lehet, úgy a hálnaknak is az kell lennie.

Talán nem járunk messze az igazságtól, ha a hálnak ezt a kis, kétszemélyes asztalát az úrvacsorai asztalközösségre is értjük. Úrvacsoravételünk alkalmával bár egy gyülekezet járul az Úr asztalához, az önmagát megáldoztató Úrral való közösség mégiscsak a lehető legszemélyesebb: az Úr és én az asztal körül. A szereztetési ige is világosan különbséget tesz a közösségi és a személyes találkozás között. Míg a meghívás mindig az egész közösségnek szól, nem csak egyeseknek – amit néktek előtökbe is adtam –, addig a találkozás a jegyek által az Úrral mindig személyes: vizsgálja meg az azért az ember magát.

Isten nem csak egy gyülekezettel vagy közösséggel akar találkozni, hanem veled, személyesen is. Csak ti ketten: Isten és te! Ne kerül a személyes, négy szemközti találkozást Istennel! Ne akarj meghúzódni a sokaságban. Az evangélium bizonyosságtévesztéseiből tudjuk,

hogy minden gyógyítást és minden bűnbocsánatot a személyes kiáltás előzött meg. Csak az gyógyult meg, aki kiáltani tudott: Jézus, Dávidnak Fia, könyörülj rajtam!

Dávidról olvassuk, hogy egyik menekülése alkalmával elkérte a főpaptól a szent kenyereket erről az asztalról, a főpap pedig odaadta azokat neki. Azért ülhetett le Dávid a Szent Kenyerek Asztalához, mert ez a Dávid volt az is, aki bűne után személyesen megállt Isten színe előtt: „Mert tudom, hogy hűlen voltam, és vétkem mindig előttem van.” (Zsolt 51,5) Szép előképe és ígérete ez a kegyelemben részesült bűnbánó ember eljövendő üdvösségének.

AKÁCFÁBÓL KÉSZÍTSD, ÉS VOND BE ARANNYAL

Miért éppen akácfából? Annyi nemes fa van a világon, miért akácfát parancsol Isten felhasználni? Hát nem illene jobban a Szentélybe egy olyan asztal, amelyik libánoni cédrusból, tölgyfából, rózsafából vagy éppen olajfából van készítve? Az akácfa a leghétköznapibb, legközöségesebb fa a világon!

Isten mélységes szeretete mutatkozik meg az akácfában is! A pusztában vándorló nép ugyan milyen fához juthatott hozzá? Az egyetlen fafajta, amelyik megtalálható volt a száraz, homokos pusztában, az csak az akácfa volt.

Isten nem kér lehetetlent, elhordozhatatlant tőled. Csak azt kéri, ami az életedben van. Nincs gyönyörű, erős tölgy, sudár cédrus, illatos rózsafa, gazdag olajfa az életedben, csak pár vékony akácfa? Hát akkor abból készítsd el a hála kenyereinek asztalát! Azt vidd Isten színe elé, amiben élsz, amiről szól az életed!

Lehet, hogy sokszor pusztában vándorolsz, de soha nem sivatagban! A homoksisivatag a halált, a végső kudarcot jelenti, gondoljunk csak Hágár történetére, aki – miután elküldte őt Ábrahám – a homoksisivatagba

menekült gyermekével, Izmaillal együtt. Ott nyilvánvaló, de Hágár maga is mondja: meghalni jöttem én ide a gyermekemmel! Isten népe soha nem a halál sivatagában vándorol, hanem pusztaságban. A kettő nem ugyanaz! A pusztában minduntalan megjelenik Isten gondviselő kegyelme vagy manna, vagy fürjek, vagy éppen forrás alakjában, hogy tovább tudj haladni utadon. Van tehát akácfa is a sivatagban!

A mi magyar népünk lelkéhez különösen közel áll az akác. Nem volt olyan magyar gazda, legyen az akár még a legszegényebb magyar jobbágy is, akinek az udvara végében ne lett volna pár akácfa. Azért volt ott mindenkinek a háza mögött az akác, mert ez a hűséges, erős, nem korhadó fa végigkísérte a magyar embert egész életében: bölcsője, kenyérdagasztó teknője, kapa és fejszenyele, kútgéme, küszöbe és koporsó szemfedője akácfából készült.

Azt vidd Isten elé, ami ott van az életedben. De vond be arannyal! A közönségest különlegessé, egyedivé, ragyogóvá és értékessé lehet tenni, ha bevonják arannyal. A legközöségesebb akácfát is drága kincsé teszi az arany. Így aranyozza be Jézus Krisztus kegyelme és szeretete az életedet. Az akácfát semmiképpen nem kerülhet a Szentélybe, Isten színe elé, csak bearanyozva Isten Fiának áldozatával és megtisztító kegyelmével.

HORDOZHATÓ LEGYEN AZ ASZTAL

Van még egy apróságnak tűnő, de nagyon fontos része a Szent Kenyerek hála asztalának: a rudak. Ezek is akácfából készültek és ezeket is bearanyozták és az arany karikákba illesztették. Ezekkel a rudakkal hordozták az asztalt. Íme, megint csak előkerül ennek az asztalnak a személyessége! Nem hatalmas családi asztal ez, hanem a te személyes, hordozható asztalod.

Nem olyan a hála asztal, hogy leteszed valahova az életedben, aztán pedig ott hagyod. Nem a belső szobád egyik felszerelése ez, nem alkalmi eszköz. Hordozható kell legyen, hogy mindenkor, minden körülmények között hálás legyél: „Szüntelen hálával tartozunk Istennek” (2Thessz 2,13).

Vidd magaddal a hála asztalt! Ne legyen olyan utad, olyan napod, olyan órád, amikor nem tölt el a végtelen hála Isten iránt az Ő szeretetéért, kegyelméért, irgalmáért. A mindennapi kenyér, ami az asztalodon van, csupán az egyik jele Isten irántad való kegyelmének. Ez a kegyelem viszont nem csak a mindennapi kenyeredre terjed ki, hanem a bűneidre, a nyomorúságaidra is. Ha megtapasztalod ezt a felszabadító, végtelen szeretetet és kegyelmet, akkor hívd meg asztalodhoz hűséges Uradat, Jézus Krisztust, és személyes hitéleted bearanyozott akácfa asztalán vendégléld meg Őt a hála kenyereivel.

A német református lelkész, aki elsőként küzdött a boszorkányüldözés ellen

Anton Praetorius(1560-1613), az emberi jogok előharcosának is tekinthető! Az általános, egyetemes emberi jogok 16-17. századi előharcosaként őrzi a történelmi emlékezet, már ahol ez jól működik, a lippei református lelkész nevét.

Jóllehet könyvek, tanulmányok jelentek meg róla külföldön, nálunk nem ismerős munkássága. Éppen ideje, hogy a harmadik generációs reformátorok között ne hagyjuk említés nélkül nevét és életművét. Kálvinnal közismerten nem értett egyet kálvinista lelkész volt ellenére sem a boszorkánypercek és a kínzások gyakorlatával. A tudományos lexikonokban szinte valamennyi nyelven a neve mellett ez áll: református teológus, író, boszorkányelmélet kutató. Német családi neve Schulze („Kisbíró”) volt. Húsz éves lehetett, amikor a Praetorius latin nevet felvette. Tizenhárom éves, amikor tanúja volt egy kínzásokkal vegyes boszorkánypernek, amit nem tudott később sem felejteni, és szemléletének a korabeli kortársakéhoz képest alapvető és teljes fordulatát indította ez el. Előbb evangélikus diakónus volt Wormsban, majd az oppenheimeri Katalin-templom másodlelkésze. 1588-ban nyíltan a kálvinistákhoz csatlakozott, akiknél Krisztus evangéliumának radikális értelmezése ragadta meg szívét és értelmét.

AZ EGYHÁZ ÉS A NEMZET MEGÚJÍTÁSÁÉRT

Teológiai-irodalmi munkásságának első nagyobb lélegzetvételű darabja az a mű volt, amiben a magisztrátus, városi kormányzat hivatali betöltésénél kegyességet és hitet várt el a tisztviselőktől. Az 1596-ban megjelent könyvben Kálvin Jánosra hivatkozva követelte a pfalzi fejedelemtől a reformátusok szellemi fővárosában, Heidelbergben az egyház és a nemzet bibliai tanítások szerinti megújítását, átalakítását. Offenbachban a lutheránus gyülekezet ellenállt megválasztásának, mire Büdingen és Birstein grófja fejedelmi udvari prédikátorának hívta meg őt. De nem csak a boszorkányüldözés és a perek témája foglalkoztatta, hanem a református hitépítés is. A kálvinista felekezet terjesztését kátéval, egyházi énekek összegyűjtésével, szerzésével és kiadásával segítette. Írt könyvet az úrvacsoratarról. Egy időre még börtönbe is került a mainzi érsek „jóvoltából”, mivel a Mária magnificatjáról szóló vitában erősen vitatta Mária különleges szentségét és tiszteletét.

SEMÉLYESEN, ELKÖTELEZETLEN AZ EMBERTELENSÉG ELLEN

1597-et írtak, amikor a birsteini lakosság boszorkányper eljárást követelt négy rinder-

büeni asszony ellen. A gróf behívta a boszorkánysággal vádolt nők ügyét tárgyaló bíróságba Praetoriust is. Ekkor kezdett el alapvetően megváltozni véleménye e kérdéskörben. Nem viselhette el, hogy kínzásokkal arra vettek rá asszonyokat, hogy maguk ellen valljanak, és így halálra ítélik őket. Voltak, akik ilyen irányú küzdelmében támogatták őt, például egy Johannes Cisnerus nevű tanár. A mélyen keresztyén humanista református lelkész minden lehetséges eszközt bevetett az asszonyok szabadon bocsátása érdekében. A négy megkínzott asszonyból már csak egy maradt életben, akinek szabadon bocsátását végül is el tudta érni.

A történettudomány jelenlegi ismeretei szerint ez volt az első és egyetlen eset, hogy egy lelkész a boszorkányper során elérte az embertelen kínzások, kalodák, kikötések és kéz-és láb húzással végzett gyötrések megszüntetését. A per aktáiban feljegyezték: „Mivel az itteni lelkész hevesen ellene volt, hogy a nőket megkorbácsolják, ezért ezúttal elálltunk ettől”.

Csak Németországban akkoriban mintegy 25 000 áldozata volt a boszorkányüldözéseknek és kínzásoknak. Az időben 16 millió lakosa volt német földnek. Nem volt ritka az elégetés mellett a lefejezés sem. De nem csak asszonyok, lányok váltak áldozatává a torz vádaknak, hanem férfiak és gyermekek is, akiket varázslással, ördögi praktikákkal vádoltak meg.

ELKÉPESZTŐ EURÓPAI ADATOK

A stigmatizálás, megbélyegzés, alaptalan befeketítés és a boszorkánybírók buzgalma nyomán 1600 körül elképesztő adatok rögzültek. Dániában és Norvégiában, ahol 1600

körül 970 ezer lakos élt, 1350 boszorkányperes kivégzés volt, a lakosságnak 1,4%-a. A német adatokat feljebb már közöltük, az össznépeességnek 1,5%-a halt meg brutális körülmények között boszorkányság, varázslás, ördögi praktikák üzése vádjá miatt. Lengyelország és Litvánia 3,4 millió lakosából kb. 10 ezer esett áldozatául az ítéleteknek, ez a lakosság csaknem 3%-a volt. Svájcban az 1 millió lakosra 4000 kivégzés jutott, ez kb. 4%. Elképesztően magas volt ez az arány a kis Liechtenstein hercegségben, ahol a 3000 lakosra 300 kivégzett jutott, 10%.

A legalacsonyabb számok ezekben az európai országokban állapíthatók meg: Hollandia, ahol az 1,5 millió lakosra 200 kivégzett esett (0,13%), Itália, ahol 13,1 millió lakosra 1000 égetés, akasztás jutott (0,076%). Spanyolország 8,2 millió lakosára 300 (0,037%), Portugália egy millió lakosára mindösszesen 7 fő (0,0007%). Európában leginkább Írországnak kímélték az emberi életet és a saját fajtájukat, ahol egy millió lakosra 1600 körül mindösszesen 2 kivégzés jutott boszorkányper következtében (0,0002%).

IRODALMI KÜZDELEM A BORZALMAK ELLEN

Praetorius heves küzdelmei miatt, melyeket az elítélt asszonyokért folytatott, elveszítette udvari prédikatori állását. 1598-ban a laudembachi gyülekezet lelkészévé választották. Onnan indította el nagyszabású irodalmi küzdelmét a boszorkányüldözés és az embertelen kínzási módszerek ellen. Johannes Scultetus álnéven 1598-ban megjelentette *Alapos tudósítás a varázslásról és a varázslókról* címmel első fontos munkáját.

Kilenc fejezetben foglalkozik a varázslás lényegével, a kínzásokkal és a felsőbbtség szerepével a boszorkányperekben – mégpedig bibliai szempontból. Kálvin és Luther felhívásaival szemben, akik a boszorkányok elégetését követelték, ő bibliai érvek alapján követelte a kínzások megszüntetését. 1602-ben már a saját neve alatt jelentette meg az alapos tudósításokat. 1613-ban pedig 3. kiadása jelent meg könyvének.

Ebben már nürnbergi evangélikus teológusok is kifejtették a tárgyban kritikát, de a lelkésszel egyetértő véleményüket, így ezt már felekezetek fölötti felhívásnak is tekintették a kínzások és a boszorkánypercek ellen. A kiváló református lelkész, Anton Praetorius korát messze megelőzi biblikus teológiai érveivel, a felsőbbtség bírálatával és a kínzások elmarasztalásáról írt elgondolásaival, Kálvin boszorkányszemléletének kritikájával.

Az egyházfegyelem kérdése egyházunkban

Mit jelent az, hogy egyházfegyelem? Kit vagy kiket fejelemeznek kik? Kinek van joga fejelemezni? És egyáltalán milyen eszközökkel lehet az egyházban fejelemezni? A szentek közösségében szükség van az egyházfegyelemre? Ha igen, hogy lehet ezt a gyakorlatban is hatékonyan alkalmazni?

Mert ugye a mai világban nem igazán lehet hallani olyat, hogy valakit káromkodásért 3000 lejre és hat hónap felfüggesztett börtönbüntetésre ítélt az egyházmegye. Vagy ma az büntetésnek számít, hogy egy gyülekezetben eltoltanak valakit az úrvacsorától?

Az igaz egyház ismérvei Kálvin János szerint: ahol tisztán hirdetik és hallgatják Isten igéjét, ahol a sákramentumokat Krisztus rendelése szerint szolgáltatják ki, ott minden kétséget kizáróan lennie kell Isten valamiféle egyházának... (Institutio). De az egyháznak, ugyanakkor elengedhetetlen, sőt létfontosságú funkciója maga az egyházfegyelem is. Isten nem érdemkéért adja a kegyelmet és a bűnbocsánatot. De egyfajta rend és fejelelem nélkül „széthull az egyház”. A II. Helvét Hitvallás is két fő ismérvről beszél. Ezek az igehirdetés és a sákramentumok kiszolgáltatása. De ezekhez még hozzárendeli a fejelelet és a diakóniát (szeretetszolgálat) is.

A bűn nyilvánossága szempontjából Kálvin beszél a személyes vagy titkon elkövetett vétkekről, valamint a nyilvános, azaz közösségi bűnökről. A személyes bűnökre négy szem közti feddést, a közösségi bűnök esetében pedig nyilvános dorgálást rendel el.

A büntetési fokozatokkal kapcsolatban azt mondhatjuk, hogy Kálvin János a „fejelelet alappillére”-ként a négyszemközti beszélgetést és dorgálást tanácsolja. Ezt követi a tanúk előtti kétszeres fejelelettetés. Majd ha ez sem hatásos, akkor az egyházi bíróság, a vének, presbiterek csoportja kell hogy intse a javulni nem akaró egyháztagot. És aztán, ha még mindig nem változtat rossz magatartásán, akkor következik az úrvacsorától való eltoltás egészen addig, amíg meg nem bánja vétkét és javulást nem tanúsít. A kiátkozást, mint olyat, ami visszafordíthatatlan, és végleg kiközösíti az illetőt az egyházi közösségből, Kálvin nem szorgalmazza.

Ezekből is nyilvánvalóan látszanak azok a szempontok, melyek az egyházfegyelet meghatározzák: 1. ne sorolják a keresztyének közé azokat, akik szándékosan nyilvánvaló bűnöket követnek el; 2. az engedetlenek állandó jelenléte és következmények nélküli engedetlen cselekedete nehogy elrontsa a „jókat” is; 3. a legfontosabb pedig, hogy a vétkes felismerje vétkét és változtasson rossz magatartásán.

Az egyházban való fejelelettésnek a Biblia tanítása és példája a követendő. Az Ószövetség a nép és az egyház nem különült

el. Ennek megfelelően az igazságszolgáltatás – világi, vagy egyházi-vallási – sem volt elválasztva egymástól. A pusztai vándorlás, de a későbbi letelepedés korában is szükség volt a nagyon határozott irányelvekre, fejeleletre, hogy a nép egységes és a mindenféle pogány mítoszoktól hatásától mentes maradjon. Ez még a kemény szabályok ellenére sem sikerült maradéktalanul. Akkor, ott a fejelelet óvta a nép életét.

De a jézusi korban már nem voltak alkalmazhatóak azok a szabályok, hogy a mai kor fejeleletési kérdéseiről ne is beszéljünk. Aztán az Újszövetségben, pontosabban a jézusi fejeleletési szabályai szerint a cél nem az elkülönítés, hanem a befogadás a cél. Hogy a bűnös felismerje elesett helyzetét és változtasson. Erre utal többek között a tékozló fiú példázata is.

Fejelelettetni a bűnöst négyszemközti, aztán tanúk előtt, a gyülekezetben, és ha így sem változtat rossz magatartásán, akkor olyan, mint a „vámszedő” – tanítja Jézus a tanítványokat. De ez még nem kirekesztés, nem arról szól, hogy akkor az ilyen már soha nem fog üdvözülni. Hiszen a jézusi tanítás szerint a betegeknek van szükségük orvosra. Egészen konkrétan még a vámszedő is üdvözülhet. Mondhatjuk tehát, hogy a fejelelet egyfajta misszió: tanítvánnyá és újra tanítvánnyá tenni minden népeket.

Pál apostol korában a keresztyén közösségekben létszükségletté vált, a szabados erkölcsök és a „sziporkázó” tévtanítások miatt, bizonyos értelemben a konkrétabb és szigorúbb fejelelet. A világ és az egyház a maga gondolkodásában, értékrendszerében egyre inkább eltávolodott, ugyanakkor keveredett. A világi gondolkodás kezdte átvenni az irányítást. Erre a folyamatra is reagált aztán jóval később az inkvizíció is. Persze, ez már egy másik téma, ami azért szintén megérne egy „misét”.

Mai, egyházi életünkben is érzékeljük, hogy szükség van rendre és így fejeleletésre is. És ez a fejelelet nem csak az egyházi szolgákra vonatkozik, hanem az egyház tagjaira is. Mégis az a tapasztalat, hogy napjainkban nem igazán gyakoroljuk az egyházfegyeletet. Miért? Félünk, hogy nincs semmilyen hatása, sőt eltávolítja az embereket az egyháztól.

Vannak olyan vélekedések is, melyek szerint inkább örülünk, hogy az emberek még járnak templomba és vesznek úrvacsorát, nemhogy még eltolsuk őket. Ez ma már nem büntetés?! De az egyházfegyeletet nevezhetjük akár lelkipozdózi szolgálatnak is. Hiszen a célja a bűnös megtérése. S ha lehet ilyet mondani, az egyház nem mennyiségi rekordra kell törekedjen, hanem a krisztusi parancsnak megfelelően az emberek tanítvánnyá formálása a feladatunk. Legalábbis, hogy Isten kegyelméből kapott adottságaink és magaviseletünk által közreműködünk abban, hogy mások is Krisztust kövessék.

Az egyházfegyelet egyfajta közösségi kontroll. Már ott elkezdődik, amikor fejeleletünk egymásra. Nem azért, hogy hibát keressünk, hanem azért, hogy segítsünk, időben szeretettel szólni merjünk. És ha szólnak, komolyan vegyük mások fejelelettető szavát. Ehhez persze nyíltszívű, őszinte közösség van szükség. Olyan gyülekezetre, amelyik nem kegyeskedő-képmutató. A világban élő, de Isten szavát folyamatosan érteni akaró közösség.

Ma, a református egyházban nincs egyházi rendőrség, aki leskelődik utánunk, hogy végre elkapjon, és jól megbüntessen. Nincsenek egyenlők és egyenlőbbek, jók és jobbak... Jézus és a házasságtörő nő esete (Jn 8,1-11) is arról beszél, hogy az egyházfegyelet nem az egymás feletti ítélezést, vagy a bűnök feletti szemet hunyást jelenti, hanem a megtérést munkáló szeretettel történő fejelelettetést. A bűnösök tesznek vallást bűneikről a bűnösök előtt. A kegyelemre találtak gyakorolják a bocsánatot változni akaró testvéreikkel szemben. Nem káröröm és bosszúvágy a mozgatórugó.

Ugyanakkor az egyházi fejelelet nem lehet a bűnök bagatellizálásnak vagy elfedésének az eszköze. Ez a közösség építésének, fejlesztésének, erősítésének a módja, aminek során megtanuljuk egymást elfogadni és szeretettel fejelelettetni. Megtanulunk gyengeségeinkről beszélni és előítéleteinket félretenni. Gyakoroljuk, hogy mit jelent a bűn ellen küzdeni és a bűnöt szeretni. Marad a jézusi gondolat: az egyházfegyelet misszió. Együtt küzdés a Szétdobáló ellen, hogy a bűnös megtérjen, hogy még erősebb közösségünk lehessen Istennel és egymással.

Hogyan születik a közösség?

Karácsonykor Jézus Krisztus nem azért született meg, hogy magát ünnepeltesse és azért sem, hogy vallást vagy felekezetet alapítson. Jézus Krisztus közösséget formált ezen a világon.

Isten az ő igéjét kijelentette gazdagon, világosan, tisztán a világnak az ősatyák, Mózes, a papok és a próféták által. De még gazdagabban és világosabban, sőt egyszerűbben nyilvánvalóvá tette az üzenetét a világ számára Jézus Krisztus által. Jézus Istennek Fia. És hogy az Ő tanítása és minden jótéteménye nyilvánvalóvá legyen az egész világ előtt, Jézus tanítványokat, apostolokat választott. Elhatározta, hogy kiküldi őket szerte a világba, hogy hirdessék a kegyelemről szóló örömhírt. Isten emberi nyelven, érthető módon szólt és akar szólni az emberekhez. Az emberré lett Isten, a testté lett Ige feladata, hogy közölje és közvetítse Isten üzenetét az ember irányába. Ez az üzenet összesűrítve ennyi: Isten Szeretetet.

Mózes idejéig a régieknek nem volt Szentírásuk, hanem az atyák élő hagyományát használták, azoknak engedelmessé váltak. Aztán ezeket írásba foglalták. Majd a keresztyénség és az evangélium prédikálása kezdetén Jézus sem írt le semmit. Tanítványaira ruházta a feladatot: hirdetni az örömhírt a föld legszélsőbb határáig. A Lélek adott erre látást, erőt és képességet.

Anyaszentegyház mindig lesz. Isten kezdetől fogva azt akarta, hogy minden ember üdvözljön, azaz örök életet nyerjen és az igazság – Isten szeretetének teljes megismerésére eljusson. Krisztus és az Ő kegyelme mindenkire vonatkozik. A keresztyének missziója, az egyház missziója, hogy ezt a tényt tudatosítsa minden ember számára. Akik nem nyerik el az üdvösséget, azok ezt maguknak köszönhetik, mert a világ múlandó dolgait a mennyiek elé helyezték.

A krisztusi közösségbe való tartozás mindenkinek szól. A Második Helvét Hitvallás többek között így beszél erről: „Az Anyaszentegyház egybegyűjtött tagjai tisztességes, mértékletes és megbékélt emberek, akiket Isten kegyelme formált ilyenekké. Senki sem lehet jó és mértékletes, hanem csak akit Isten kegyelme formált ilyenekké. Senki sem lehet jó és mértékletes, hanem csak akit Isten kegyelme formált ilyenekké. Senki sem lehet jó és mértékletes, hanem csak akit Isten kegyelme formált ilyenekké.

Amidőn az egyházi közösségbe gyűjtetnek durva, kegyetlen, vérengző, fősvény, kegyesség nélküli és tisztátalan emberek, vagyis akik egykor ilyenek voltak, immár Isten kegyelméből az igazság beszéde (Igéje) által világosságra és ismeretre jutván, megújulnak és Istennek tetsző életet élnek”.

Az Anyaszentegyház, tehát a hívőknek a világból kihívott, egybegyűjtött közössége. Ebbe a közösségbe mindenkinek van meghívója. A meghívó elfogadása pedig a Krisztus követése. Azaz, Isten megismerése Krisztusban az Ige és a Szentlélek által. Az egyház nem egyik vagy másik vallás, hanem közösség. A keresztyénség pedig egy életmód, létforma. Olyan magatartás, mely nem időszakos, nem csak bizonyos napokra, szertartások idejére, vagy ünnepekre vonatkozik, hanem az élet minden területére. Olyan létforma, mely Isten tanítása szerint, a megbocsátó szeretet nézőpontjából reagál minden élethelyzetben. Ez sokszor kirívó, teljesen különbözők a világi normáktól. De ez így helyes, hiszen az egyház a kihívottak közössége. A világból, bűnből kihívottak közössége. Egy nép, melynek léte és élete példa, küldetés, hogy mindeneket Istenhez vezessen egyedül az Isten dicsőségére.

Az egyes helyi közösségek, gyülekezetek és a belőlük formálódó egyház küldetése igencsak sokrétű. Mindenekelőtt Krisztustól rendelt feladata minden nép tanítása. Ehhez kapcsolódik olyan emberi közösség építése, melyben a krisztusi etika valósul meg az Istenbe vetett hit, az embertárs irányába megvalósuló szeretet és az örökkévalóba, a világon túlba vetett rendíthetetlen reménység által. Az egyházon belüli közösség építése a szentségek kiszolgáltatása (keresztelés és úrvacsora), illetve az Ige, az örök-örömhír hirdetése által valósul meg. Ugyanakkor ennek a közösségnek feladata, hogy az egyházhoz még nem tartozókhöz is eljusson, a látható egyház tagjain túl a még nem egyháztagoknak is hirdesse az evangéliumot. Teszi ezt azért, hogy minél többen élő kapcsolatot építhessenek az egyház fejével és irányítójával, a Krisztussal.

Mindezek fényében mit gondol, mi vezérli az ön gyülekezetét? A hagyomány, a megszervezett alkalmak és programok? Rick

Warren szerint, amíg nem tudjuk, hogy „gyülekezetünk miért létezik, addig a szolgáltatunknak nincs alapja, nincs motivációja és nincs iránya.” Ez a cél csakis biblikus lehet, ha jó irányt szeretnénk követni.

Dr. Timothy Keller három pontban fogalmazza meg az egyház feladatát. Az első pont szerint az egyház egyik fontos küldetése, hogy szeresse az embereket. Az Újszövetség tanítása szerint, Jézus arra hívja fel a figyelmünket, hogy nem elégedhetünk meg annyival, hogy néha megosztjuk a „hitelennel” is az evangéliumot, hanem a legapróbb és leghétköznapibb módon is törekednünk kell, hogy irántuk való szeretetünket is kifejezzük, megmutassuk. Azt kell adnunk nekik is, amire szükségük van.

A második szempont az, hogy mindent Isten dicsőségére tegyünk. Pál apostol az első Korinthusi levélben hívja fel a figyelmünket, hogy akár eszünk, vagy iszunk, mindent az Ő dicsőségére tegyünk. Azaz, vizsgáljuk csak meg a saját magatartásunkat a mindennapi életben (nem a vasárnapi, istentiszteletes időszakban). Mi az eredmény: van-e különbség köztem és a nem egyháztag élete között? Hogyan reagálok nem várt helyzetekre (közlekedésben, munkában, családban)? Hogyan szeretem a családomat? És az ellenségemet?

Harmadik pont: legyünk só és világosság a világban! Nem fennhéjázó és szabados vagányságot mutató valóságshow és nem kép-mutatás-gyanús, hamisan csillogó világosság. Legyünk inkább az életnek igazi ízt adó só, és a kételyeknek, aggodalmaknak, életnek igazi célt mutató világosság. Olyan, hogy az emberek, mindenki, bárki lássák a mi helyes magatartásunkat és Isten dicsőítsék, nem pedig nekünk tapsoljanak.

Miért létezik az én gyülekezetem? Hogy a hagyományt őrizze, és csakis az vezeti? Vagy, hogy önmagát is ámitva a világhoz igazodva, igazi küldetését is feladva teljesen világivá váljon? Vagy azért létezik, hogy mindenki irányába szeretet mutasson, azok irányába is jót tegyen, akik „nem érdemlik meg”? Miért van az én gyülekezetem? Azért, hogy önmagához forduljon, vagy, hogy a világ felé hirdesse: Isten mindenkinek vigaszt, boldogabb létet és örök Életet akar adni!

Az ember szenvedése

Igazolt az a fájdalom, amelyik egy nagyobb jónak célját szolgálja. Ilyen például az a rossz, illetve fájdalmat okozó operáció is, amely a beteg javát és gyógyulását eredményezi, illetve annak érdekében történik.

Vagy ilyen az a fájdalom is, amelyet az a tűzoltó él át, amelyik közben életet ment meg a haláltól. Igazolatlan a szenvedés, ha nem szolgál valamilyen magasabb rendű jót. Az emberek általában negatívumként élik meg a szenvedést. De ha közelebbről megvizsgáljuk, pozitív értelmet is kaphat. Azonban sok formája a szenvedésnek, úgy tűnik nem éri meg, értelmetlen. Ez az a rossz, ami kihív, hogy szóra bírjuk a Jóságot, hogy valamilyen választ keressünk a mindenható és jó Istennél. Mi és honnan való a szenvedés? Ez az írás ezt a témát igyekszik körüljárni a teljesség igénye nélkül, néhány fontos szempontot érintve csupán.

A szenvedés valamilyen külső hatásra beálló helyzet, mely rajtunk kívül álló okok miatt állt be. Ezt mi hordozzuk, ez befolyással van életünkre, cselekedeteinkre is. A szenvedés, ahogyan a halál is, a végesség egyik eleme. Az ártatlanság állapotában sem tűnik el, hanem áldássá formálódik át. A létezés feltételei között az ember elszakad az áldástól, ez rombolólag hat rá, a szenvedés a romboló eszközévé válik, azaz rossz. Amikor életről beszélünk, akkor szenvedésről is beszélünk kell. Az élethez szorosan, elválaszthatatlanul hozzátartozik a szenvedés érzése és tapasztalata is. De nem csak egyedül az emberi szenvedésre kell gondolnunk, hanem beszélünk kell és lehet a világ, az egyetemes világ szenvedéséről is. Olyan kérdés, amire az ember nem adhat, nem tud választ adni. Ez az a kérdés, amely nagyszerű alkotásokra készíti a művészeket, nagy és mély meglátásokat eredményez a filozófusok szívében, amely az embert a kínok közepette, a legmélyebből emelheti a legmagasabbra.

Szenvedésről, igazi szenvedésről csak abban az esetben beszélhetünk, amikor a szenvedő nem passzív, hanem úgy mond „aktív szenvedő”. Tudtában van szenvedésének, érzi, de valamilyen szinten tudatosan is „érti azt, hogy szenved”.

A szenvedést két úton lehet megközelíteni: *fizikai* és *lelki* szenvedésként. A kettő szorosan összefügg egymással. Hisz ha a test szenved, azaz fájdalmat érez, a lélek veszi tudomásul, hogy az fáj. Így mondhatjuk azt, hogy tulajdonképpen minden alkalommal a lélek szenved.

Az ember önmaga kifejtésére, kifejezésére törekszik. Ezt a munkát a gondolkodás szabályozza. Ez az, amivel az ember igyekszik neki megfelelően, a maga igényeinek megfelelően alakítani környezetét, azt a világot,

okozhatnak fájdalmat, amelyek elnyomják az esetleges csakis testi eredetű fájdalmakat. Az ember magasabbra értékeli a lelki, szellemi szenvedést, mint a testit. Fokozottabban szenved a lelki, szellemi akadályozottságtól, és ugyanakkor fokozottabban teszi túl magát a testi, fizikai fájdalmakon, szenvedéseken.

Mi uralkodóbb: az öröm, vagy a fájdalom érzése?

Az ember az élet, önmaga kifejtésére törekszik, azaz az *örömrre*. Elégedett szeretne lenni, örülni szeretne, tehát ez az, ami előmozdítja életét. Ebből az kellene következzen, hogy ez van túlsúlyban az életben. Az ember az akadályokat mint elkerülendő rossz és rémítő dolgokat látja. Az élet kevésbé örömteli percei, momentumai maradnak meg mégis leginkább az ember emlékezetében. A tudat ki akarja küszöbölni a szenvedés emlékét, mégis az marad meg leginkább az emlékezetben. Ez egyéni tapasztalat kérdése is lehet, hogy melyik van túlsúlyban életünkben (ti. pesszimista, vagy optimista beállítottság). Az ember fejlődése, „tökéletesedése” sem tudta eltörölni a pesszimizmust az emberi lényből. Állandóan tudnia kell, és érzi az ember, hogy küzdenie kell akadályával.

amiben él. Amennyiben ez a törekvés sikeres, akkor az öröm érzését kelti, elégedettséget eredményez. Ha ez sikertelen, ha ez a törekvés akadályokba ütközik, akkor az szomorúságot, fájdalmat, szenvedést okoz. Ami tehát, veszélyezteti a testi-lelki életet, az szenvedést okoz, ami pedig segíti, táplálja, elégedetté teszi azt, az örömet okoz. Az ember öntudata az érzéssel figyel magára.

Az ember számára a fizikai szenvedésbe is beleszólnak lelki, szellemi momentumok, helyzetek, érzések. Minél magasabb rendű az élet, annál inkább képesebb felülírni a fizikai szenvedést és fájdalmat. Az ember számára szellemi, lelki momentumok is

Az ember az élet, önmaga kifejtésére törekszik, azaz az örömrre. Elégedett szeretne lenni, örülni szeretne, tehát ez az, ami előmozdítja életét. Ebből az kellene következzen, hogy ez van túlsúlyban az életben. Az ember az akadályokat mint elkerülendő rossz és rémítő dolgokat látja.

Azt is meg kell jegyeznünk ennek kapcsán, hogy nagy alkotások és nemes értékek, igazi értékek születtek és születnek az ember szenvedésének árán. Ha nem volna szenvedés, talán nem volna törekvés, nem volna mozgás, küzdelem, nem volna harc, nem volna élet.

Láthatjuk, de azt hiszem tapasztaltuk és tapasztaljuk is folyamatosan, hogy a szenvedés valóságosan létező tényező, melyet különösebben nem kell körülírnunk és magyaráznunk. De honnan van a szenvedés, és mi okból sújt minket?

A Szentírás tanúságának ismertetése előtt lássunk néhány, a Szentírás tanítását figyelmen kívül hagyó meglátást a szenvedés okát illetően.

Az *iszlámban* Mohamed azt mondja a szenvedésről, hogy sors, fátum. Meg kell történnie, azaz Allah akarata. Az Úr abban a helyzetben van, hogy szabadságában azt tesz az emberekkel, amit csak akar, legyenek azok jók vagy rosszak, tehetségesek vagy tehetségtelenek. Az ő saját szándékától, akaratától függ, hogy jót vagy rosszat cselekszik.

A *buddhizmus* is felteszi a kérdést: honnan a szenvedés, honnan a sok rossz a világban? *Buddha* a szenvedés köré csoportosította egész gondolatrendszerét. Azt mondta, hogy a lét a szenvedés, a szenvedéstől való megszabadulás pedig egyenlő a lét utáni vágy megszüntetésével. A lét szenvedés, a nemlét nem szenvedés. Törekedni kell tehát a nemlétre.

Az *Indiai vallások* azt tanítják, hogy a szenvedés nem valódi, ahogyan maga a világ sem valódi, csupán csak látszat. Mivel nem valódi, nem kell komolyan venni, úgy kell tenni, mintha nem volna szenvedés.

A fájdalom, szenvedés mindig azt jelzi, hogy valami megakadályozza az ember ön-

kifejtését, azaz hiányát szenvedni annak, ami élete további folytatásához, fejlesztéséhez szükséges lenne. Ekkor a halál kísérti és fenyegeti az embert.

A *Szentírás*, mint fogalmat, nem határozza meg a szenvedést, de mint létező jelenségről beszél róla.

Az *Ószövetségben* a szenvedést először a bűnessel kapcsolatban találjuk. Az ember fellázadt Isten ellen, ezért büntetést kapott: életének eseményei szenvedésekkel járnak

A szenvedés oka az ember engedetlensége, a bűn. Ez egyetemes ok, mindenütt ott van, mindenre hatással van. Ha egyetemes és mondhatni emberi erőn felül való a bűn, akkor annak is, aki ettől megszabadít hatalmasnak, kozmikusnak kell lennie. A szabadulás a kegyelemben, Isten szabadításában van.

együtt: szüléshez a fájdalom, a munkához a munka fáradtsága, a halálhoz pedig a halál tudata járult.

A halál megjelenésével kapcsolatban fontosnak tartom elmondani, hogy az örök élet nem az ember teremtéskor kapott sajátja. Ez az élet az Édenben is Isten ajándéka, ami ajándékozásának jogát magának tartja fenn az Úr, a teremtő Isten. Ezt az életet az ember engedetlenség útján nem szeresheti meg magának. Ez csakis Isten adománya lehet. A kerten belüli módját ennek nem tudjuk. De azt igen, hogy miként kínálja fel számunkra, az „Édenen kívüliek” számára az Úr az örök életet és boldogságot. A kertben élő ember nem

szembesült végességével, nem volt tudatában a halálának. Ha az ember a kertben maradt volna, talán a jézusi mondás szerint történik a halál: *aki hisz énbenem, ha meghal is él.* Ettől a félelemmentes állapottól távolodott el az ember az engedetlenség folytán. A bűnt, az engedetlenséget nem követi halál. Isten azt mondja, hogy ha az ember eszik a tiltott fáról, fákról akkor halállal kell lakolnia. De ez nem következik be. *Westermann* szavaival élve itt a nem „következetes isteni kegyelemről” van szó. Ez a kegyelem időt

ad, hogy a bűnös ember a halál előtt rendezni tudja az Istennel elrontott kapcsolatát. A halál, tehát egy határvonal, ami az életnek, a kegyelmi időnek a végét jeleníti. A halállal véget ér az átok, ami a földi lét korlátit, a szenvedéseket jelenti. A halál tehát, ebben az értelemben Isten kegyelmét jelenti, de jelenti a lehetőségek végét

is. Az élet egyben a szenvedések helye is, de lehetőség is az Istenhez való visszatalálásra. Jeremiás, Ezékiel, Jób könyvei azt tartják, hogy a szenvedés Isten nevelő eszközei. Ezzel nem büntetni, de megtisztítani akarja az Úr az ő népét. Ézsaiás prófétánál azonban már megjelenik a helyettes szenvedés fogalma is. Azaz az, hogy egy személy, ártatlan személy másokért szenved, mások helyett szenved. Az Úr pedig ezt elfogadja, mint engesztelő áldozatot.

Az *Újszövetségben* a szenvedéssel kapcsolatban két nagyobb témával találkozunk. Az egyik ilyen téma *Krisztus szenvedésének története*. Az ő szenvedése nem a „földi szenvedéstől, hanem a földi szenvedések elhordozására szabadította fel követőit”. Ez a tanítványság jelképe, a szenvedés hordozásának lelkülete. A második nagyobb szenvedéssel kapcsolatos téma a *gyülekezet szenvedése*. A szenteket, a Krisztus követőit üldözték, megkínózták, nagy szenvedéseket, próbákat kellett kiállniuk ebben a világban. Ennek az ellentéte erősíti a szenvedőket ebben az életben (Róm 8,17-18). Nem Krisztus nélkül, de Krisztussal szenvedni könnyebb, sőt megnyugvást adó fájdalom.

A szenvedés oka tehát, az ember engedetlensége, a bűn. Ez egyetemes ok, mindenütt ott van, mindenre hatással van. Ha egyetemes és mondhatni emberi erőn felül való a bűn, akkor annak is, aki ettől megszabadít hatalmasnak, kozmikusnak kell lennie. A szabadulás a kegyelemben, Isten szabadításában van. A szenvedés az Istentől való távolság. A szenvedést tehát az oldhatja fel, ha a megromlott közösség, a távolság helyreáll, mindinkább közeledek Istenemhez.

Úrvacsora lukulluszi módra?

A korinthusiakhoz címzett első levél 11. fejezetében Pál apostol leír egy talányos mondatot, melyet a teológusok cruxinterpretumnak (az írásmagyarázók keresztjének) tartanak, mivelhogy igen nehéz értelmezni. A kérdéses mondat így szól: „Ezért erőtlének és betegek közöttetek sokan, és ezért halnak meg (szó szerint: alszanak) annyian.”

Az apostol előzőleg (1Kor 11,20-22) keményen kritizálja a korinthusi közösség úrvacsora-gyakorlatát, és azt mondja, hogy úrvacsorázás helyett ki-ki a saját otthon összeállított hidegtáljából falatozik, így aztán miközben a gazdagok/gazdagabbak dőzsölnek a szegények/szegényebbek éhen maradnak. A szeretetlakomán – fogalmazza meg Pál – nemhogy nyoma sincs a szeretetnek, de egyenesen arról szól, hogy megalázzák, megszegényítsék az elesetteket.

Ez a jelenség egyébként általános volt a görög-római lakomákon. Nos, elsősorban arra gondolhatnánk, hogy ennek a kereszténytelen gyakorlatnak lenne a büntetése a közösségben tapasztalható egyre több megbetegedés, és – minthogy viszonylag fiatal gyülekezetéről lehetett szó – a szokatlanul sok haláleset. Csakhogy a logikus az lenne, ha a szegény sorsú gyülekezeti tagokat következetesen semmibe vevő, az alacsonyorsúakkal nem törődő gazdagok közül, tehát azok közül halnának meg sokan, akik méltatlanul esznek és isznak (1Kor 11,29), és nem a gyülekezetet érné úgy általában a büntetés.

Pál kifejezetten a gazdagokat inti, nem arra gondolva, hogy várják meg egymást a közösség tagjai, hanem, hogy vállalják fel, fogadják be (el) egymást (ilyenformán nem azt jelentené, amit általában az Újszövetségben jelent, azaz vár, megvár, hanem ezúttal klasszikus jelentésében használná az apostol, vagyis befogad, felvállal értelemben).

Ám ha a gazdagok közül haltak meg sokan, szó szerint a halálba dőzsölve magukat, ahogy azt az első századi Hermász Pásztorában olvassuk (egyesekek a sok év miatt betegséget szereznek testük számára, Vis. 3.9.3), miért nem mondja az apostol egyszerűen és keményen azt, hogy meghaltak, miért használja a szelíd elaludtak kifejezést, mely a felébredés/feltámadás erős reményiségére céloz? Úgy érezhetjük, hogy az alvás reményt hordozó kifejezésének használata azokkal kapcsolatban, akik ítéletet esznek és isznak önmaguknak, valahogy nem egészen helyénvaló.

Gondolhatnánk arra is, hogy a megszegényítés valójában abban nyilvánult meg, hogy a tehetősebbek, akik korábban öszszegyülekeztek, nem várták meg azokat, akik munkájuk miatt csak később érkezhettek az összejövetelekre (1Kor 11,33), és így csupán az étkezések maradékához juthattak. Ám amiatt, hogy a közösségben egyesek nem várták meg a később érkezőket, így azoknak esetleg csak a maradék jutott, talán csupán némi neheztelésre adott volna okot az apostol részéről, semmi esetre sem olyan kemény megfogalmazásra, hogy némelyek (vagyis a gazdagok) ítéletet (tehát gyengélkedést, betegséget, halált) esznek és isznak önmaguknak. Ám ha mégiscsak erről lenne szó: miért használná Pál az alvás sokatmondó, reményt hordozó metaforáját, egy eufemisztikus kifejezést, midőn a bűnök súlyos következményéről, gyengélkedésről, betegségről, halálról, tehát ítéletről beszél? Ítélet és eufemizmus, mondhatnánk, teljesen kizárják egymást!

Sokkal valószínűbb, hogy a gyengélkedés, betegség, halál (alvás) kifejezetten a korinthusi szegényeket érintette, akik a hiányos táplálkozás miatt haltak meg. A korinthusi gazdagok közönyének tehát rendkívül súlyos következményei voltak, ami egy esetleges helyi éhínség feltételezése mellett még inkább érthető. Eszerint a gyengélkedés, betegség, halál nem az egész közösséget érintő figyelmeztető ítélet lenne, hanem inkább elrettentő példaként említi az apostol, arra nézve, hogy milyen drasztikus következményei vannak/lehetnek a szeretetlen magatartásnak.

Ugyanígy érvel a már idézett Hermász is: „Egyesek a sok év miatt betegséget szereznek testük számára, míg másoknak ennyival sem jut, és a testük ezért gyengül el; mivel nincs meg még a szükséges táplálékuk sem, a testük tönkremegy. Az ilyen mértéktelenség káros nektek, akik bár bővelkedtek, de mégsem adtok a rászorulóknak. Vegyétek figyelembe az eljövendő ítéletet! (Vis. 3.9.3-5)”

Pál tehát kifejezetten a gazdagokat inti, nem arra gondolva, hogy várják meg egymást a közösség tagjai, hanem, hogy vállalják fel, fogadják be (el) egymást (ilyenformán nem azt jelentené, amit általában az Újszövetségben jelent, azaz vár, megvár, hanem ezúttal klasszikus jelentésében használná az apostol, vagyis befogad, felvállal értelemben).

Így az is érthető(bb), hogy miért használna Pál az enyhe alszanak kifejezést a keményebb – és ítéletes kijelentéshez jobban illő – meghalnak helyett. Eszerint a halál, melyről az eufemisztikus alvás képével beszél, nem büntetése a gyülekezet bűneinek, hanem következménye a gazdagok magatartásának. Az ilyen erőtlenné váló, a törődés hiánya miatt elhalálozott korinthusi hívek egyszerűen elalászanak, lévén, hogy a kifejezéshez a remény, a megnyugvás, a terhek alól való felszabadulás képzelete kapcsolódik. Mindazokra, akik ítéletet esznek és isznak önmaguknak, és ezért meghalnak, Pál az alvásnál talán keményebb, durvább, felrázóbb kifejezést használt volna.

Az úrvacsorának, eredeti értelmében, együttérzésre, szolidaritásra, szociális érzékenységre kellene inspirálnia Jézus követőit. Ha nem ez történik, paródiává torzul: lukulluszi lakoma lesz belőle, mint Korinthusban, alkalom a rongyázásra, egymás megaláztatására. Így pedig – mondja Gerd Theissen meglehetősen keresetlenül fogalmazva – nem lehet egyéb, mint kultikus kannibalizmus.

A magyar kereszténység gyökerei

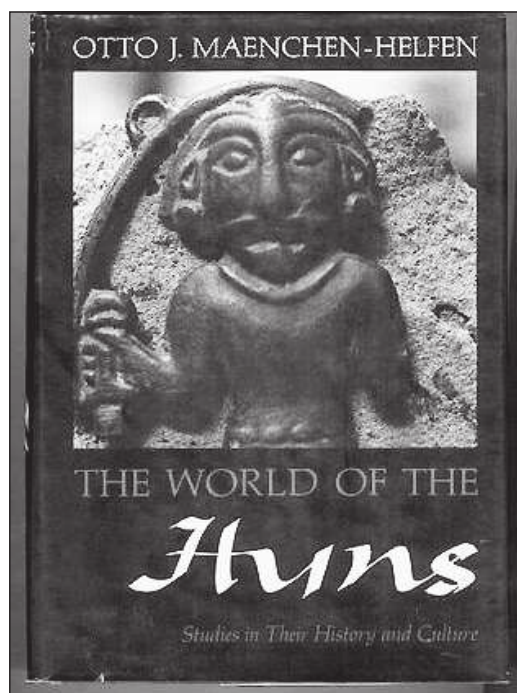
A magyar kereszténységet hagyományosan I. (Szent) István és Koppány harcával szoktuk azonosítani, amit a 16-17 éves ifjú fejedelem hathatós német segítséggel aratott, a nyugati érdekek győzelmeként a keleti rítusú Bizánci Birodalom befolyása felett.

Csak hogy a keresztényekkel való érintkezés jóval korábbi eredetű, azt már a hunoknál is megtaláljuk. Az európai hun birodalomról viszonylag sok késő antik latin forrás írt. A feljegyzések között sok szó esik a hunok és a kereszténység kapcsolatáról. Az eredeti források szerint Attila udvarában mindenki szabadon terjeszthette a kereszténységet, sőt sok hun már zsolnárokat énekelt.

Az európai hun birodalom és a keresztény viszonyáról Otto Maechen-Helfen monográfiája elég sok adatot közölt. *A Hunok világa* című könyvben többek között azt olvashatjuk, hogy nem őseink, a hunok, hanem a Nyugat-Európában és Észak-Afrikában letelepedett vandálok fenyegették a kereszténységet, többször is megtámadták a kolostorokat, vagy a szentélyeket. Valószínűleg az ő számlájukra írható az a sok borzalom, melyet a szent helyek ellen követtek el. A hun Attila ugyanis toleránsan viselkedett velük szemben és engedélyezte birodalmában a szabad vallásgyakorlatot. Az szinte közismert tény, hogy a hun uralkodó megállt a Szent Város, Róma előtt (bár nem tudhatjuk, hogy ennek mi volt az ára), nem fosztotta ki a várost. Mindenesetre a pápával, a keresztény egyház fejével illendően viselkedett.

A fenti monográfiából azt is megtudhatjuk, hogy a hunok között sokan megkeresztelkedtek. A legismertebb mondat Szent Jeromos szájából hangzott el, aki szerint a hunok zsolnárokat énekelnek. A német szerző egy antik szerző, Prosper leveléből idéz részleteket, aki szerint a hunok között sok olyan élt, aki a római seregben szolgált és ott megkeresztelkedett, majd miután hazatért, övéi között is elterjesztette az új tanítást. Természetesen, az új hit nem lett kizárólagos vallás a hunok között, hiszen őseink – ahogyan más keleti népek – egyszerre akár több vallás isteneinek hódolhattak, a felvett vallás száma leginkább anyagi helyzetük függvénye volt. Ugyanis elég sok pénz kellett ahhoz, hogy mindegyik vallás számára biztosítsa a szükséges áldozati felajánlásokat.

Maechen-Helfen szerint sok idegen misszionárius járt a hunok között. Azt nehéz pontosan megmondani, hogy a hatalmas birodalmon belül pontosan hol történtek térítések. Elképzelhető, hogy a már korábban is kereszténnyé vált területről, így a Fekete-tenger melléki Dobrudzsából, vagy a Kaukázus északi pereméről, esetleg Pannoniából kezdtek meg útjukat papok és szerzetesek. Az is lehetséges, hogy mindegyik helyen folyt térít-

tés. Ez utóbbi feltételezést két forrásadat is megerősíti. Az egyiket Orosius 418-ban jegyezte fel, aki arról számol be, hogy a hunok megtöltötték a keleti és a nyugati egyházat. A másik pedig Tertullion listája, aki felsorolta a megkeresztelkedett népeket Szkítiától Indiáig, abban szerepelnek a kaszpiak, hirkánok, szarmaták, szkíták, baktriaiak, kimmerek, stb., vagyis a hunok és a mi keleti rokonaink.

A sámánhiten lévő magyarok missziójáról már a 6. századból maradtak fenn szűkszavú tudósítások. 520 táján Gorda (ogur-ungur, a magyarok bolgár-török megnevezése) hun fejedelem szövetséget kötött I. Iustinianus bizánci császárral, cserébe pedig megkeresztelkedett és megpróbálta magyarjait is a keresztényen vallásra téríteni. A nép fellázadt fejedelem ellen, megölték és testvérét Mougerist (Mouger, Mogyer) választották helyébe, aki megtámadta a császári helyőrséget és csak nagy véráldozat árán tudták visszaverni őket.

A szörványos találkozások természetesen nem hagytak mély nyomot a magyarok lelkében, nem úgy, mint az a kb. 80 éves együttélés, ami a honfoglalás után következett az itt lakó bennszülött szlávokkal. A szlávok beolvadásával magyar őseink elkezdtek megismerni és megérteni azokat a keresztény értékeket, amelyekkel ők is azonosulni tudtak: igazság, hűség, becsület, bátorság, állhatatosság. Bizonyítja ezt a sok szláv eredetű vallásos szavunk: bérmál, apáca, eretnek, kereszt, keresztény, karácsony, szent, pap, stb.

A kalandozások kora után a magyarok vezetői hamar rádöbbennek arra, hogy egy összeurópai keresztény támadást képtelenek lennének feltartani, ezért a biztos megsemmisülés egyetlen ellenszere a kereszténység felvétele lehetett. 948-ban Bulcsú harka (a harmadik méltóság a nagyfejedelem és a gyula után)

és Tormás (Temacsu), Árpád dédunokája Bizáncba ment, ahol VII. (Bíborbanszületett) Konstantin keresztapaként volt jelen megkeresztelésüknél, és vállalta a magyarok megtérítését. Hamarosan görög misszionáriusok érkeztek és több keleti szertartású templom is épült az országban.

Géza fejedelem idején (945?-997) született meg az a német-görög szövetség (II. Ottó társcsászár és Theophanu hercegnő házassága révén), ami komoly veszéllyel fenyegette a magyarokat. Mivel ekkorra a bizánciakkal való kapcsolat jócskán megromlott, ezért Gézát és ötezer előkelő magyart (szolgáikkal együtt) 972-ben Brúnó, Sankt Gallen-i szerzetes keresztelte meg, ami egyértelművé tette, hogy a magyarok Nyugat felé orientálódtak. Wolfgang barát, Pilgrim passauai és Szent Adalbert prágai püspök még az ő idejében megérkeztek, hogy „nyugati hitre” térítsék a magyarságot.

Géza fejedelem halála után fia, a kereszténységben az István nevet kapó Vajk Gizellát, IV. Henrik bajor herceg (a későbbi II. Henrik német-római császár) hűgát vette feleségül. Fiatal kora miatt hamar ellenfelekre akadt, akik számára a kereszténység elleni pogány harc csupán ürügy és toborzó eszköz volt. Koppány legyőzése után Gyulát, anyai nagybátyját, a Dél-erdélyi területek (Gyulafehérvár központtal) urát támogatta meg, aki bár a keleti rítust követte, bizánci támogatás híján nem tudta felvenni a harcot a német katonai segítséggel megerősített István seregeivel szemben.

István király utolsó nagy ellenfele, a Maros-vidéki Ajtony volt, aki Marosvárott uralkodott. Érdekből ő is a görög-keleti kereszténységet vette fel (ami nem gátolta abban, hogy hét feleséget tartson!), és saját fegyveres főlényére támaszkodva egészen II. Baszileiosz 1025-ben bekövetkezett haláláig biztonságban érezhette magát. Ezt követően a keleti császárság gyors hanyatlásnak indult, és Istvánnak már nem kellett attól tartania, hogy Bizánc beavatkozik Ajtony oldalán.

Szent István halála után (1038) Orseolo Péternek (1038-1041) Aba Sámuellel, I. Andrásnak (1046-1060) a Vata-féle pogánylázadással, I. Bélának (1060-1063) pedig Vata fiának, Jánosnak a zúgolódásával kellett leszámolnia, melyek a pogány vallás visszaállítására törekedtek.

A pogányság órája azonban végérvényesen lejárt! A krisztusi hit, az új (latin nyelvű) műveltség olyan változásokat indított el (pl. a szerzetesi munkaerkölcs és munkamódszerek: konyhakertészet, gyümölcsstermesztés), aminek már semmi sem állhatta útját Magyarországon.

Keresztyén jókedv, keresztyén humor

A Biblia sokak számára csak egy unalmas, fekete könyv, és talán ismerünk olyan embert is a környezetünkben, akinek komoly büntudata van, ha sírás helyett nevetni mer saját hibáin, vétkein, vagy ha a gondok között is érzékeli a komikumot. Pedig a humor nem áll távol a keresztyén embertől!

Legyünk tudatában annak, hogy mi is mindannyian két véglet veszélyeinek vagyunk kitéve: egyfelől annak, hogy túl tragikusan, másfelől, hogy túl könnyedén, mindenben nevetve szemléljük az életet, éljük meg hitünket.

Szabad-e nevetni egy kolostorban? Egy magára valamit is adó, jól nevelt szent szomorú, búskomor figura. Mi oka is lenne a bukott embernek a nevetésre?! Umberto Eco: *A rózsza neve* című könyve boncolgatja a fenti kérdéseket. Az évszázadokon átívelő teológiai vita jobbára a tiltás felé hajolt. Például J. Chrysostomos (347-407 körül) megállapítja: Jézus sohasem nevetett. Nem mintha a viccelődés vagy nevetés eredendően bűnös cselekedetek lennének szerinte, csak az jelenthet veszélyt, ha egy ártatlannak tűnő mókázás elfajul. Tertullianusz (160-225), Ambrosius (339-397) és Jeromos (347-420) is osztották aggodalmát, így ezen egyházatyák határozottan felléptek a cukkolás, tréfálkozás és nevetés ellen. Erre a kor illetana (Cicero: *De Officiis*), Jézus és követőinek gyalázása, tartózkodás a gúnyolódókhoz való hasonulástól, végül pedig az irtózatot keltő pogány színházaktól való elhatárolódás készíthette őket.

Hasonlóképp Kálvin is szigorúan fogalmaz a kilencedik parancsolat magyarázatánál: „Sőt még azt is kifejezi ez a parancsolat, hogy ne úzzunk tréfás gúnyt, mely keserű sértésekkel van átítatva, s mely másoknak hibáit tréfálkozás alakjában kegyetlenül kicsúfolja. [...] Mert az efféle nyelveléssel felebarátainknak gyakran nem kis gyalázatot szerzünk [...] legyünk rajta [...], hogy mérges maró tréfákra se nyelvünket, se fülünket ne adjuk.”

Egyet kell értenünk ezen komoly intésekkel, de nehogy túlzásba essünk: a puritaniz-

mus öröksége ne legyen „kísértő félelem attól, hogy valaki valahol esetleg boldog”. (James Martin SJ: *Mennyei derű*). Boldogtalanul, örömtelenül nem tudunk hiteles és teljes keresztyén életet élni, sőtlan keresztyének hogyan is ízesíthetnék meg a földet? Jézus sosem nevetett – talán –, viszont mindannyiunk számára ismertén jó volt a humorérzéke.

Milyen hát a valódi keresztyén humor? Először is etikus, szemben a gúnyval, csúfolódással vagy cinizmussal. Befogad, remek módja a vendégszeretet kifejezésének. Segítségével az emberek elnézőbbekké válnak, jól meg tudnak küzdeni a bosszúsággal, és fizikailag, sőt lelkileg is jó egészségnak örvendenek. Különbözik a komikum bármely más formájától, mert célja az egység és egyensúly megteremtése az élet változó körülményei, vagyis a létezés tragikus és komikus megtapasztalásának paradoxonjai között.

Ezen okból, Kirkegaard szerint, a humort a létezés komolyságának legszemélyesebb kifejezésének kell tekinteni. Lehetővé teszi, hogy az emberi értelem felfedezze a komikumot, kétértelműséget és belső ellentmondást, következetlenséget saját életében. Másként közölhetetlen dolgok tudomásra hozatalában jelentős kommunikációs szerepe van, amikor a teljes nyíltság nem segít, és a konfliktusból való kilépés is lehetetlen. Humorral fűszerez-

ve a másképp törekeny emberi kapcsolatok kevésbé problémássá válnak. Játékossága éles kontrasztban áll a moralizáló merevséggel, amit mi gyakran oly magától értetődően kapcsolunk a lelki élethez. Ez a játékosság nem egyszerű menekülés, de erkölcsi tartásból ered, mely lehetővé teszi a látszólagos komolyság és a helyes megfontoltság megkülönböztetését.

Bölcsességgel rokon vonása az is, hogy az önismeret döntő fontosságú szerepet játszik mindkettőben. A humor is lehet tükör, melyben az ember megláthatja valóságos önmagát. Nem az, amikor valaki kineveti a másikat, hanem aki nevet, egyszersmind a nevetés tárgya is. Ezáltal közelebb visz az epiztemikus (episztémé: „ismeret, tudás”, hitre és ismeretre vonatkozik) erkölcsiséghez, a deontikus (deón: kötelesség) erkölcsiséggel szemben.

Az az önismeret, amely a humorra jellemző, számot vet létezésünk azon kettősségével, hogy akármennyire is törekszünk, sosem leszünk képesek elérni a tökéletességet. Az illúziók nélküli realitást mutatja meg, de nem a reménytelen valóságot, hanem a nagyon is biztató lehetőségeket. Mivel felismerteti, hogy az ember sorsa nincs teljesen a saját kezében, az erkölcsi kudarcok terhe alatt az nem roskad össze, hanem elfogadja, hogy méltóságát másvalakitől kapja, aki meghaladja őt. Ezzel a belátással a humor kapcsolódik egy jókedvű alázathoz, és ahhoz a nyitottsághoz, amellyel valaki a fájdalmas igazságokat is látja saját magával kapcsolatban. Ez teremti meg a teret a személyiség új integritásához.

Logikus, ésszerűen érvel. Ez a magyarázó funkció elsősorban és főként kognitív: a humor kineveti a kirívó logikai bukfeneket. Egy kutató alaposságával tárja fel a világot, de több eszköz áll a rendelkezésére, mint a tudománynak: leleményesség, a komikus képzelet képlékenysége, formálhatósága és rugalmassága, mely kifejezést nyer a perspektívák hirtelen átváltásában, homlokegyenest ellenkezőre váltó fordulatokban, váratlan, szokatlan csavarokban, stb.

A humor sűrített logikájára rávilágít a hazugságra, megfelel egy ellenvetésre és romba dönt egy érvelést anélkül, hogy érvekhez és formális konklúziókhöz (a logikában az érvelés két csoportja) folyamodna. A humor egyetlen frappáns jelenetbe sűrít meglátásokat, egyetemes tapasztalatokat és „aha-élményt” idéz elő. Egy prédikációban hallottam nemrég: – Istennek terve van az életemmel... – De nekem is.

A mindennapi szolgálatban, lelkigondozásban is nélkülözhetetlen kellene legyen a humor, bár nem végső megoldás: igenis megvan a jótékony szerepe, helye, ideje a szomorúságnak, sírásnak is.

(Az *evangelikus.hu* nyomán)

Fricska

Régen történt már, hogy egy lelkipásztor a szomszéd gyülekezetbe kellett hogy menjen egy kényesnek ígérkező lelkész választás lebonyolítása végett. Arról kell határozni, hogy a megüresedett lelkészi állást miként töltsék be: meghívással, pályázattal, vagy püspök, esperes jelöltjével – lemondván választási jogukról. Dehogy mondanak le a presbiterek, sőt egy lakit nagyon is akarnának, de nagy vita alakul ki a fizetését illetően, mert a felajánlott díjlevélhez pluszban még kér a lelkész évi 3 méter tűzifát, legelőjáradékot és nagyobb fizetést.

Komoly, becsületes, nagytehetségű lelkipásztorról van szó, de mégis drágállják a presbiterek a díjlevelet. A véget nem érő, zűrzavaros igen-nem hozzászólásoknak egyszer csak a tekintélyes nagygazda kurátor vet véget, ekképpen szólván: – „Álljunk meg emberek, gondolkozzunk! Egyszerű a dolog! Hát a vásárban nem a jobb marha a drágább?”

Ezt valamennyien beismerik, és egyhangúlag megszavazzák a díjlevél kiegészítését a pályázó lelkipásztor kívánsága szerint, és egyúttal meg is hívják a gyülekezetbe.

Lélek a sejtekben

Az érzelmek a lélekből indulnak: a boldogság, a bánat, a félelem, az irigység. Megszámlálhatatlanul sok érzés gyökere a lelkünk és végtelenül sok árnyalata van mindezeknek.

De vajon tudja-e azt az ember, hogy ezeket minden sejtünk – úgymond – átérzi? És ki tudja, hogyan viselkednek testünk legapróbb összetevői, amikor emberségesek vagy irigyek vagyunk?

Azt szoktuk mondani, hogy az öröm, a félelem átjár bennünket.

Ugye, milyen csodálatosan érdekes és megmagyarázhatatlan a lélek és a test köteléke!

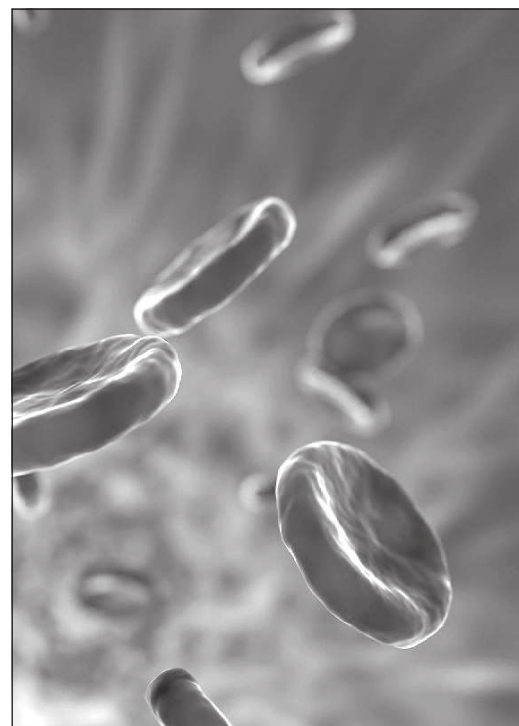
Vannak emlékek, melyek a szívből, a lelkünkben térnek vissza, és megtörténik, hogy féliünk tőlük vagy éppen nevetésre fakaszt. Elég egy falat étel, hogy jóanyánkra emlékezzünk vissza. Elég egy illat a rózsakertből, és visszatér a régi gyermekkori emlék. És akkor minden porcikánkban újraéljük ezeket.

A rossz emlékek is visszajárnak – ki tudja honnan? – akár a farkasok. Aztán nem tudjuk őket elzárni és remélni sem, hogy többé tudomást sem vesznek rólunk.

A sejtek boldogok, a sejtek félnek, iszonyodnak, akár a lelkünk. Ezért az érzések megváltoztatják a testet. A félelem, például, úgy farag ki belülről, mint egy ügyetlen szobrász; csak Isten tudja, mennyi szilánkot és réteget ver le rólunk. Aztán, belülről, egyre vékonyabbak és bizonytalanabbak leszünk, addig, amíg a legkisebb érzés is felborít. Még a leggyengébb ölelés is összetör és elveszít. Hogyan reagálhat fordítottan, faramucin a sejt, amikor nevetniünk kellene, és mégis sírunk, vagy mikor kínunkban nevetünk?

A lelki fájdalom megbetegítheti és elgyengíti a testet, felborítja a tökéletest, az immunrendszert. Sárgák lesznek az irigykedő sejtek, kipirulnak a dübösek, a szégyenlősök, kifehérednek a félősök, kékülnek az eldurvult haragok.

Isten legcsodálatosabb lényei vagyunk: fénylők, akár az égi gyöngyök, de homályba is burkolózunk, mint a szürke téli esték. Isten kertjének legszebb teremtményei lettünk, mégis az állatoknál is esetlenebbek. Születésünk után, annyi mindent érzékelünk, annyi szeretetben részesülünk, és mégis későn tanulunk meg járni, enni, függetlennek lenni.

Porból vagyunk, de csillagporból. Testünk milliárdnyi sejtjeinek egyedi összetevői – akár a csillagoké –, életre hozta emberségünk, miközben érzelmes lelket lehelt Valaki belénk.

VERES PIROSKA

Esküszöm és fogadom!

Az eskütétel manapság inkább könnyelműségre vall, mintsem komoly, becsületes, beváltott ígéretre, gerincességre. Hamar kimondjuk, könnyen ígéerünk. Kormányok, vezetők jönnek-mennek. Beiktatáskor kezük a Biblián, sok-sok keresztet vetve, nagy álmat lebegtetve.

Mi több, hamis tanúzáskor van, mikor kérve-kéretlenül a Szentírásra esküszünk, mintegy nyomatékokat adva igazságunknak.

Vannak emberek, akiknek már szavajárásukká vált az esküdözés. Esküsznek Istenre, anyjuk emlékére, gyermekük életére... Miért is? Hogy szavahihetőbbé váljanak, hogy fel-

tétel nélkül igazuk, hitelességük legyen. Bele sem gondolnak a szavak súlyosságába, az eget és poklot járó bizonyosságokba.

Volt idő, amikor az adott szónak, a becsület szónak is hitele, hihetősége volt. Maga a „parola”, a parolázás, a kézfogás letéteményese lett a megkötött, íratlan szerződésnek, szabálynak, ígéretnek.

Ma kinek higgyek? – teszi fel a kérdést az egyszerű ember. Annak, aki Istenre, anyjára esküdözik, már csak igazat mond, már csak szavának áll!

De mégis: vajon a mennyre-földre való esküdözés nem éppen a következetlen betar-

tás eredménye? Nem a könnyelmű ember hihetlenségére vall? Nem egy hiúság vására ez az egész mostanság dúló esküdözés-mánia?

„Én pedig azt mondom nektek: egyáltalán ne esküdjete, sem az égre... sem a földre... Így beszéljete inkább: az igen igen, a nem nem. Ami ezenfelül van, a gonosztól való... se égre, se földre, se Jeruzsálemre, se a tulajdon hajszálunkra”. Tulajdon hajszálunkra? Nem túloz a Szentírás? – kérdezzük.

Miért? Olyan biztosak vagyunk saját hajszálunkban? Holnap kihullhat, holnap megőszülhet.

Olyan társadalomban élünk, amely elvárja, hogy nagy szavakkal dobálózunk, olyan szavakkal, amely perpillanat nyugtatnak, de azután csak altatnak és butítanak. Mögöttük ott van az esküdöző bizonytalansága, nyugtalansága, gerinctelensége. Az ámitás, illuzionizmus nagy divatját éljük. Az esküdözés egy ördögi kör. Először is, legalább az higgye el saját szavát, aki kimondja. Aztán jön a frusztráció, az önkontroll és az önbecsülés elvesztésének a kezdete.

Krisztus ígéretések helyett, cselekedetekre buzdít bennünket, sőt be nem ígért tettek. Ez az Evangélium logikája, ez a világ előmenetele, ez a progresszió. A csillagok sem ígéretnek: egyszerűen feljönnek este az égre.

VERES PIROSKA

A szolgáló gyülekezet

Ahány gyülekezet, annyi szolgálati terület. Nincs két egyforma közösség ebből a szempontból. A szolgálati területek és a közösségi alkalmak gyülekezetenként változnak a lehetőségek és a lelki igények függvényében. Sokban függ ez a lelkipásztor habitusától, de a segítő „munkatársak” meglététől is nagyon függ.

Az alábbiakban éppen ezért három alapvető szemponttal foglalkozunk, amelyek a gyülekezeti élet súlypontjai korunk egyházi életében.

Az első a tanítás. Jól tudjuk, hogy a vasárnapi istentisztelet a legszélesebb találkozási hely, ahol a gyülekezet tagjai érintkezhetnek egymással. A réteg szerinti tanítási alkalmak terén viszont egyre elterjedtebb az a nézet, hogy ne csak korosztály szerint csoportosítsuk a hallgatóságot (vallásóra, kátéoktatás, ifjúsági és felnőtt bibliaóra, stb.), hanem az élethelyzetre vagy a gyülekezeti szerepre odafigyelve (presbiterképzés, fiatal házások vagy egyedülálló bibliaórája).

A második súlypont a lelkigondozás, amire egyre nagyobb igény mutatkozik. Ennek következtében a lelkipásztori szerep is egyre inkább kezd áttolódni a prédikációs jellegű lelkigondozói érzékenység felé. A növekvő igény oka egyfelől az, hogy egyre több a konfliktus a mindennapokban, nő a teljesítménykényszer, egyre több a fel nem dolgozott kudarcélmény, ami hamar lelki összeomlással zárulhat. A lelkigondozás másik oka sokkal társadalmibb: ma már nem tanítják, „hogyan kell élni” sem a családban, sem az iskolában. A keresztyén ember számára pedig (egyelőre) a lelkipásztori útmutatás, életvezetés is fontos.

Végül pedig a tudatos közösségépítés a mai gyülekezetek olyan sarokpontja, amely egyre nagyobb odafigyelést igényel. Azok a csoportprogramok ezek, amelyeknek közösségépítő ereje van. A leginkább „bejártott” ilyen terület a zene világa, ahol a gyülekezeti kórusok vagy ifjúsági zenekarok kovácsolnak közösségekbe embereket. De ide tartozhatnak a kiemelt rétegekkel való foglalkozások: pl. az egyre népszerűbb baba-mama körök, ahol az idejük nagy részét kizárólag gyermekükkel töltő kismamák oldhatják egymás társaságában a bezártság és az egyedüllét érzését, de említhetjük a gyászolók rétegalkalmát is.

Legyen szó bármilyen gyülekezeti szolgálatról, annak két alappillére kell épülnie. Az első, hogy az ott történő igehirdetés ne csak ott hasson, hanem a résztvevők életévé váljék az Ige családjukban, kapcsolataikban, környezetükben, munkahelyükön. A másik alappillér pedig a tudatos közösségépítés, amely a gyülekezet belső összetartását hivatott erősíteni és egyben hívogatni a közösségen kívül levőket. De mindez csak akkor ér valamit, ha a közösségen átélhető a krisztusi szeretet!

TOKÁR SÁNDOR

Egy prédikációgyűjtemény margójára

A gyűjtemény Józsa Ferencz nyugalmazott Arad-mosóczi lelkipásztor húsvéti igehirdetéseit tartalmazza, amelynek segítségével elindulhatunk és istenkereső emberként végigjárhathatjuk Jézus gyötrelmes útját, szenvedésen és halálon át a feltámadás diadaláig.

Az Úr Jézus kereszthalálának és feltámadásának napja az egész keresztyén világ örömmünnepe, de magyar népünk egyik legfontosabb ünnepe is, nemcsak a templomi közösségekben, hanem a családban is, ahol a szeretet, az ajándék, az egymásra figyelés kerül a középpontba.

A prédikációgyűjtemény Jézus Jeruzsálembé való bevonulásával kezdődik, majd folytatódik szenvedésével, keresztre feszítésével, temetésével és elvezet húsvétig. Amikor Jézus Krisztus utolsó ízben ment fel Jeruzsálembé, és elérte az útnak azt a pontját – az Olajfák hegye környékén –, ahonnan először lehetett a városra rálátni, nem tudta könnyeit visszatartani. Annak ellenére azonban, hogy nyilvánvalónak látszott a város elvettése, az Úr Jézus felkínált számára egy utolsó lehetőséget. Gondos előkészítés után egy kölcsön-szamáron vonulhatott be Jeruzsálembé, kétségkívül azért, hogy beteljesítse Zakariás próféciáját (Zak 9,9; Mt 21,5).

A Jézus Krisztushoz csatlakozó tömeg lelkesen, üdvözölte Őt. Ágakat vágta le a fáról és leterítették felső ruháikat, hogy szőnyeget készítsenek neki, amin bevonuljon a városba. Pálmaágakat lóbáltak és hozsánnát kiáltottak neki, mivel ez volt az Úr Jézus diadalmas bevonulása Jeruzsálembé.

Letartóztatása előtti utolsó óráit visszavonultan töltötte a tizenkettővel együtt, egy

berendezett emeleti szobában, amelyet egy barátja bocsátott rendelkezésükre. Itt fogyasztották el együttesen a húsvéti bárányt (a páska ünnepének előestéjén). Már későre járt, mikor elhagyták a város utcáit, keresztezve a Kidron-völgyet felfelé haladtak az Olajfák hegyén.

A Gecsemáné kertben Jézus hatalmas belső tusában imádkozott, azt kérte, hogy bárcsak ne kellene kiinnia „ezt a poharat”, ami Isten bűn feletti haragjának ószövetségi szimbóluma volt.

Éppen ebben a pillanatban érkeztek meg a templomszolgák fáklyákkal és fegyverekkel, hogy letartóztassák. Júdás pedig elárulta nekik az Úr Jézust. Az éjszaka folyamán és másnap reggel hat külön álló kihallgatásból álló kimerítő sorozat következett.

Mivel a római törvények szerint a zsidók nem hajthattak végre halálos ítéletet, szükséges volt, hogy az ítéletet jóváhagyassák a római helytartóval.

Poncius Pilátus szabadon akarta bocsátani Jézust, mert meggyőződött róla, hogy a fogoly nem forradalmi-lázító, de ki akarta elégíteni a zsidókat is. Pilátus döntött: átadta Jézust a zsidóknak, hogy kigúnyolják, megkorbácsolják és keresztre feszítsék. A keresztre feszítés a kivégzés borzalmas formája volt, a legelvetemültebb bűnözők számára tartották fenn.

Nemcsak szégyenletes, de szadista formája is volt a kivégzésnek, mivel szándékosan elnyújtotta a szenvedést, s a halál néha csak napok múlva következett be. Hogy Jézus hogyan látta és hogyan viselte el ezt a megpróbáltatást, azt megtudjuk a „hét szóból”, amit a keresztfán mondott.

Körülbelül harminchat órával később Isten feltámasztotta Jézust a halálból, döntő bizonyítékát szolgáltatva ezzel annak, hogy nem hiába halt meg. Ez a körülmény világosan bizonyítja, hogy emberi kéz nem ért a testhez, hanem Isten támasztotta fel Őt a halálból. Harmadnapon kora hajnalban magdalai Mária és néhány más asszony jött arimatiai József sírboltjához, hogy befejezzék a temetési szertartásokat, amelyeket a szombat miatt félbe kellett szakítani. Úgy találták azonban, hogy a kő el volt hengerítve a sír szája elől, és maga a sírbolt üres volt. Ezután a feltámadott Úr többször megjelent közöttük.

A prédikációgyűjtemény Józsa Ferencz nyugalmazott lelkipásztor rövid igehirdetéseit gyűjti csokorba, haszonnal forgathatják lelkészek, vallástanárok, egyszerű emberek egyaránt.

A könyv borítóját Szász Előd Orbán tervezte, készült a zilahi Eurocolor nyomdában.

KOMÁDI SÁNDOR

Könyvajánló

Megjelent a Varga Béla Tibor (1911-1986) volt Bihar és Szatmár megyei református lelkész, okleveles tanár (francia-román-latin, filozófia, valóság) Köt a rög... Az érkörtvélyesi református egyház története című könyve. Szerkesztette és kiadta lánya, Varga Augusztia ny. magyartanár. Szatmárnémetiben készült, a Someșul Nyomdában (2018).

Varga Béla Tibor emlékezete című írás tájékoztat a szerző életéről és munkásságáról.

Egykori szeretett egyházáról írt, amely felnevelte, itt jegyeztetett el a Krisztus nevével és itt segédlelkészként is szolgált. Könyve megírásához már gyermekkorától szorgalmasan gyűjtötte az anyagot. Levéltárakban, könyvtárakban és helyben is kutatott. 1950-ben fejezte be. Kedves szülőfaluja – Érkörtvélyes – egyházát és környezetét sokoldalúan mutatja be.

Megismerhetjük a település helyrajzi, politikai történetét, archeológiai vonatkozásait, a református egyház megalakulását, a reformáció térhódítását, a templom, a lelkészlak, az iskolák építését, renoválását, lelkészeit, tanítóit, egyházi vezetőit, egyháztagsait, jeles egyházpártolóit, egyházi, erkölcsi és szellemi életét, népességi viszonyait, anyagi állapotát, nevezetesebb okmányait és más felekezeti egyházakkal való

kapcsolatát. A könyv a település történetére vonatkozó anyagot is tartalmaz. Szatmár megyei vonatkozásai is vannak.

Tudományos, kutató munkát végzett és ilyen jellegű munkára ösztönöz (archeológiai, egyház- és helytörténeti, nyelvészeti stb.). Írása az ismeretek valóságos tárháza, enciklopédiája. De nem adathalmaz, a sorok mögül fénylik a lelkész lelke, gondolatai pedig utat mutatnak a jövőbe. Nemcsak dokumentáris, hanem szépírói értékű is. Nyelve, stílusa választékos, filológusként erre tudatosan törekedett. Öt nyelven írta írásait, általa nyelvtanulásra ösztönzött, valamint más népek és irodalmak, egyházak megismerésére. Kiterjedt a figyelme még a helyi nyelvjárási sajátosságokra és a szólásmondásokra is.

Könyvével ércnél maradandóbb emléket állított szeretett egyházának és szülőföldjének.

Az ifjúság szolgálatában címmel egy csokorra valót is közlök Szatmárnémetiben megjelent írásaiból. Mi, a hagyaték örökösei a ki nyomtatott példányokat – tudományos és dokumentáris jellegűknél fogva – az állami és az emlékei református egyházak könyvtárának ajánljuk díjmentesen.

VARGA AUGUSZTIA, ny. magyartanár

Pál apostol nyomában

11 óra 35 perc, sietnem kell – rohanok le a lépcsőn, három emelet, meleg is van, nesze neked kirándulás. Utoljára tapogatom meg minden zsebem, vizsgálom meg, hogy teljesen be van-e cipzározva a táskám. Útra kész vagyok.

Az udvaron már gyülekeznek, tíz perc múlva kell találkoznunk. Pakolják a csomagokat, kezét fogják egymással az emberek, én pedig örülök, hogy velük tarthatok erre a jónak ígérkező tanulmányi útra. Nem vagyok ugyanis közülük való.

A kirándulást az ötödik évfolyam szervezte, kiváltképpen Lajos József, akinek ezúton is újra nagy köszönet a profi munkájáért. Harmadévesként harmadmagammal csatlakoztam hozzájuk, mondván: ki tudja, lesz-e még esély arra, hogy Pál apostol hajdani útján lépünk az igehirdető nyomdokába. A társaság igen színes, van ötödéves, harmadéves, Debrecenből is csatlakoztak ketten, szintúgy teológusok, ezen kívül barátok, barátnők, és az évfolyam vezetője, Kolumbán Vilmos József. Miután nem kiáltott senki, aki hiányzott, útnak indulhattunk.

Minden nap áhítattal kezdtünk. Első nap Tőtös Emese volt a felelős. Ahogy a busz elindult, meghallgattuk az aznapi igét, és imádkoztunk. Így kezdtük tehát hosszú utunkat pénteken. A buszon jó hangulatban beszélgettünk, tervezgettünk, hálát adtunk a lehetőségért. Hadd említsem meg, mennyire elégedetten tértem vissza napokkal később Kolozsvárra. Nem ismertem eddig ezt az évfolyamot közlő, jó volt látni, mennyire összetartanak egymással és évfolyamvezetőjükkel. Végül már nem is voltam kívülálló, egy voltam közülük.

Másnap délelőtt érkezünk Paralia Katerini egyik szállodájába. A nagy meleget leszámítva

minden szépen alakult, jól éreztük magunkat, kipakoltunk, majd indultunk is első állomásunkra, Thesszalonikibe. Első idegenvezetőnk segítségével végigjártuk a várost, megnéztük a nevezetességeket, régi emlékeket, templomokat, a látottakat hűségesen dokumentáltuk okostelefonjainkkal, fényképezőgépeinkkel. Ezután szabad préda volt a város egy órára, ki-ki a piacra, tengerpartra ment. Szállásunkra visszaérkezve, mintha már otthon lennénk, lementünk a partra, próbáltuk megszokni a páratlan látványt. A közös vacsora, az együtt töltött alkalmak nagyon kedvesek számomra az oldott hangulat és a jó beszélgetések miatt.

Vasárnap korán keltünk, rengeteg látnivalót terveztünk aznapra. Hosszú is volt a nap. Előbb Dionba, a mitikus, Zeusz településeként számon tartott faluba utaztunk, ahol megnéztük a múzeumot, jobban és jobban belemerültünk az ókori görög kultúrába. Ezután az ókori színház maradványait látogattuk meg, majd az istenek hegyére, az Olümposzra mentünk fel. Gyönyörű látvány volt. Rögtön utána Litochoróba utaztunk, ahol egy természeti csodát, egy hegyektől körülölelt vízesést láthattunk.

Mindezek után visszatértünk a szállásra, ahol újabb finom vacsorát rendeztünk. Hétfőn szabadnapot kaptunk. Mindenkinek volt ideje ajándékokat nézegetni, felfedezni a tengerparton lévő boltokat, butikokat, megfigyelni az utcán járkáló emberek sokszínűségét, vagy akár megmártózni a vízben, esetleg napozni, olvasni. Kedden újra korán keltünk, mivel kb. 5 órás ut állt előttünk Athénig, ahol két napot töltöttünk. Május elseje lévén minden zárva volt, gyors sétát tettünk az óvárosban, az idegenvezető mesélt, mi hallgattunk, figyeltünk, majd a késő délutáni órákat saját kedvünk szerint tölthettük.

Szerdán alapos városnézésben volt részünk, felmentünk az Akropoliszra, megnéztük az ókori templomokat, maradványokat, oszlopokat a turisták sokaságában. Az athéni múzeumban is voltunk, ahol végtelen számú szobor, váza, oszlop és sztélé várja a látogatókat. Ezután bizánci stílusban épült templomokat, kolostorokat tekintettünk meg, belebotlottunk egy hagyományos görög táncot járó turistacsoportba is.

A csütörtöki napunk újra utazással telt. Korinthoszba mentünk megnézni azt a csatornát, amelyen magyar építésszek dolgoztak. Azután újra Paralia felé vettük az irányt. Naplemente előtt belefért egy tengerparti röplabdameccs, amelyhez az évfolyamvezető is csatlakozott, csapata pedig győztesként zárta a mérkőzést.

Személy szerint a pénteki napot tekintem a kirándulás csúcspontjának. Filippi városa ma már nem létezik az ókori formájában, azonban az óvárost kiásták, ott a gyönyörű félkör alakú színház, faragott oszlopok, akropolisz, múzeum... Hihetetlen látvány volt. Pál Apostol is járt ott. Az alapos látogatás után újra közösen ebédeltünk, ezt követően pedig meg sem álltunk hazáig, hiszen Erdély az a hely, ahol hirdetni kell az evangéliumot.

BÁLINT SZILÁRD, TEOLÓGIAI HALLGATÓ

A 2018 őszén esedékes presbiterválasztások ütemterve

1. Augusztus 26. (Új kenyér ünnepe)
 - A jelölő közgyűlés első ízben való kihirdetése
2. Szeptember 2.
 - A jelölő közgyűlés másodízben való kihirdetése
 - Az ügyintéző bizottságok megválasztása
3. Szeptember 9. – Jelölő közgyűlés
4. Szeptember 9. – A jelöltek listájának kifüggesztése
5. Szeptember 10-12. – Óvások benyújtása
6. Szeptember 13-16.
 - Az óvások elbírálásának ideje, az elbírálások kikézésítése
7. Szeptember 17-19. – Az ügyintéző bizottságok határozatainak megfellebbezése
8. Szeptember 23.
 - A választó közgyűlés első ízben való meghirdetése
 - A jelöltek bemutatása
9. Szeptember 20-27.
 - A fellebbezések Egyházkerületi Választási Bizottság általi elbírálása és a határozatok kikézésítése
10. Szeptember 30. – A választó közgyűlés másodízben való meghirdetése
 - A jelöltek megkérdezése
11. Október 7. – Választó közgyűlés
 - A szavazatok összeszámlálása, az eredmény közzététele
12. Október 8-22. – A fellebbezések benyújtása a presbitérium lelkész elnökéhez
13. Október 23-25. – Az új Presbitérium alakuló ülése, főgondnok, gondnok megválasztása, az esetleges fellebbezések észrevételezése (Kánon 47. par.)
14. Október 26-november 2. – A fellebbezések esperes elé terjesztése. A fellebbezésekről a legközelebbi egyházmegyei tanácsülés dönt.
15. Október 31. – Az újonnan választott presbiterek fogadalomtétele

Asszír királyi palota romjait találták meg Jónás próféta terroristák által elpusztított sírja alatt

Ninive két és félezer évvel ezelőtt épült palotáját korábban már több régészeti expedíció is igyekezett megtalálni. A sikertelen próbálkozások után, most a kincsekre vadászó terroristák alagútjai ütköztek bele az ókori maradványokba. Az iraki régészek nagy lendülettel fogtak hozzá a leletek megmentéséhez.

Az Iszlám Állam nézetei szerint különféle szentélyek, síremlékek és ereklyék tisztelete ellentétes az iszlám vallás tanításaival, ezért azokat el kell pusztítani. A terroriszervezet katonái által megszállt iraki és szíriai területeken így felbecsülhetetlen értékű régészeti leletek és építészeti örökségek semmisültek meg vagy rongálódtak meg súlyosan. Az iraki kurd önkormányzat által nemrégiben közzétett jelentés közel száz vallási épületet sorol fel, amelyeket a terroristák a földdel tettek egyenlővé az elmúlt két évben.

Az Iszlám Állam pusztításának esett áldozatul az Irak északi részén fekvő Moszul városa is, amelynek helyén az ókorban a híres Ninive, az Újasszír Birodalom gazdag fővárosa állt. A terroristák 2014. június 10-én foglalták el a települést, amely nagy része az utóbbi hónapokban került fokozatosan ismét az iraki kormányerők kezére. A felszabadítással párhuzamosan megindult a károk felmérése is. A legfájóbb veszteség kétségtelenül a keresztények, zsidók és muszlimok által egyaránt prófétának tekintett Jónás sírjának tekintett mecset feldúlása és lerombolása volt.

A pusztítás azonban nem várt következményekkel is járt. A romok között dolgozó régészek a Telegraph-nak elmondták, hogy az Iszlám Állam terroristái nem elégedtek meg a szentély lerombolásával, hanem elkezdtek alagutakat ásni annak érdekében, hogy további kincsekre bukkanjanak, amelyeket értékesíteni tudnak a feketepiacon. Az alagútásás közben pedig elérték a mecset helyén egykor állt, korábban felfedezetlen és érintetlen asszír királyi palota maradványait is.

A palotát Szín-ahhé-eriba (Kr. e. 705-681) uralkodása idején épült, majd fia Assur-ahidína (Kr. e. 681-669) kibővítette. Assur-bán-apli (Kr. e. 669-627) idején szintén jelentős felújításon esett át, majd Nabú-apal-uszur (Kr. e. 626-605), az Újbabiloni Birodalom alapítója, a médekkel szövetségben, Ninive 612-es ostroma idején lerombolta. A térséget évszázadokon át uraló törökök 1852-ben, míg az iraki kormány a 20. század közepén már folytatott ásatásokat, de egyik vállalkozásnak sem sikerült elérnie az asszír palota romjait.

A terroristák alagútjaiban egy Assur-ahidína uralkodásáról szóló, márványból készült ékírásos táblára bukkantak, amelyhez hasonló csak nagyon kevés maradt fenn a korszakból. Az alagút egy másik részében kőből faragott asszír félistennők alakjait fedezték fel, amelyek a kutatók szerint egykor a palotában élő asszonyok szobáit díszíthették. A régészek úgy vélik, hogy az Iszlám Állam emberei maguk is rengetek kincset találtak itt, így mostanra csak a leletek töredéke maradt ott. (mult-kor.hu)

HARANGSZÓ

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület gyülekezeti lapja
ISSN 1221-0323

www.facebook.com/harangszo

Szerkesztőbizottság: Békefy Lajos, Fábián Tibor, Ghitea-Szabó József-Levente, Oroszi Kálmán, Tokár Sándor, Törtös Beáta, Wagner Erik. Felelős szerkesztő: Visky István. Tördelőszerkesztő: Petrikó Ildikó.

Szerkesztőség: BH-410202 Nagyvárad, Sulyok István u. 9. sz. Tel.: 0726242824, 0259435386. E-mail: harangszo.ujtag@gmail.com
Honlap: www.krek.ro, www.facebook.com/harangszo, www.harangszoujsag.wordpress.com.

Készült a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Szent István Kertész Ábrahám Nyomdájában. Felelős vezető: Wagner Erik. A lap terjesztése a lelkészi hivatalokon keresztül történik. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beérkező írásokat rövidített és szerkesztett formában közölje. Meg nem rendelt kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza.